

HRVATSKI glasnik

Godina XXI, broj 14

7. travnja 2011.

cijena 100 Ft

Dvadeseta obljetnica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj u Sambotelu. Predsjednik DGHU-a Čaba Horvath i tajnik Geza Völgyi st. nakon predaje spomen-plakete

Foto: Petar Tyran

Baština, prilog Hrvatskoga glasnika
I Dva desetljeća
II-III Kad se slavi Gradišće...
IV Šareni folklorni spektakl i izložba za 20. rođendan

Komentar

Kudaj i kako dalje DGHU?

Povodom 20. obljetnice Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj u Sambotel su dospili svečevati uglavnom oni Hrvati, ke vidimo na svakoj priredbi u jednom ali drugom naselju, ki pripadaju kakovomu lokalnomu društvu, ali su uprav nositelji dirigent-palice na čelu neke mjesne hrvatske zajednice. Hvala Bogu, došli su na svečevanje i takovi Hrvati ki su jedan znatni dio života posvetili hrvatstvu, čuda toga doprinesli u korist kulture hrvatske zajednice i njeve zasluge su svakako nepozabljive u ovoj kratko-dugoj povijesti našega Društva. Posebno moramo istaknuti one ki su djelali na korist gradišćanskohrvatskoga jezika i u naši škola, organizirali diče tabore, nosili našu dicitu na naticanja i zahvaljujući tomu imamo mi danas tu organiziranu omladinsku moć, za ku nijedna druga regija ne more govoriti. Različiti govorniki su nam tvrdili na samoj proslavi, kako su Gradišćanci hrabreno vanstali uz svoje ideje i utemeljenje vlašćega Društva, dokle drugi nisu ni shvatili što se zgoda u žitku južnoslavenskoga jedinstva. Gdo kaže da nije bilo teških periodov na čelu jednoga ali drugoga predsjednika, predsjednice, ta se sukobljava s istinom. Nisu bila laka ljeta kad se je jedan Gradišćanac srdio na drugoga i bilo je kad smir kud bi morali vlić kola nije bio isti za Koljnofca kot za Kemljanca, ali Nardanca. Došli smo i do bojnih misecov, a onda i do perioda smirenja s činjenicami da je bilo manje pinez, da je organizacija zapravo i izgubila on čar i snagu ku je imala prlje i na kraju da samo je u izlogu postojalo, ali puno toga se i nije dogodilo u njegovom žitku. Zvana ako nije bilo rič o izbori manjinskih samoupravov, ali o kongresu Saveza Hrvata u Mađarskoj. Ne da se u kratkom vrimenu sve nabrojiti što je ovo Društvo stvorilo i dostignulo, ali moremo biti zahvalni za sve ono što smo doživili, i za boj i za mir. Samo za to, jer smo se ojačali, preobladali smo poteškoće i prepreke, natezanja i nesporazume i tako nas nisu mogli otpisati. Suprotivno, nekako tako čuti človik da smo se duhovno, sadržajno i emotivno znatno proširili, iako broj Gradišćanskih Hrvatov stalno pada. Po popisu Geze Völgyia st., Gradišćanci u svoji naselji trenutno imaju šesnaest značajnih društav ka su registrirana na sudu i ka imaju 50–100 članov. Do lanjskoga ljeta društva su bila člani DGHU-a, od lani postoji članarina i samo prirodne peršone moru biti kotrigi, a nje je po broju 161. Znamda bi se mogli i začuditi, zašto Društvo najveć kotrigov bilježi uprav iz Staroga Grada?!

Hoćemo li uspjeti najti s ovim Društvom mjesto u općegradišćanskoj koordinaciji iz četirih zemalj o kojoj je govorio i predsjednik Čaba Horvath na svečevanju ali će se poiskati novi puti i izazovi, odsad ćemo nek viditi. Medjutim, jedno je jur gvišno, DGHU u bliskoj budućnosti će morati odlučnije i gorljivije se boriti ter stupiti u ofenzivu u obrani našega jezičnoga i kulturnoga nasljedja.

-Timea Horvat-

„Glasnikov tjedan“

U godini smo popisa stanovništva. U listopadu ove godine još će se jednom popisati, a poslije obrade i vidjeti koliko se građana Republike Mađarske izjasnilo pripadnicima hrvatskoga naroda. Pred nama je nešto više od pet mjeseci da se dobro pripremimo za rečeno. Dobro, jer kazuje se kako ulog nije malen! Pripremimo najbolja je riječ. Jer ako sve prepustimo stihiji, tko zna kako će ispasti.

Kako će dobiveni podaci utjecati na „političku“ budućnost hrvatske zajednice u Mađarskoj? Moguću „političku“ organiziranost, institucionalnu pozadinu ostvarenu u okvirima takozvane „kulturne autonomije“ (koja sve više postaje tek pojam bez stvarnoga sadržaja) i kakva je njezina budućnost. Ako bismo razmišljali strateški, onda bi ti podaci bili od presudnoga značenja i za strateški plan opstanka hrvatske zajednice u Mađarskoj. Primjerice vidjet ćemo koliko imamo djece osnovnoškolske dobi i gdje u nastupajućih deset i više godina te ćemo na taj način usredotočiti i naša nastojanja. Dob Hrvata u Mađarskoj, stručnu spremu... Državna jamstva i dodjela sredstava manjinskim samoupravama od 2013. godine bit će u ovisnosti o broju pripadnika manjinskih zajednica. Ako bismo pobrali sve one koji se okupljaju oko „hrvatskih stolova“, i koji su, uzimimo u tek proteklih dvadeset godina, nekako u „hrvatskoj priči“, ne bi trebalo biti problema oko onoga optimalnoga broja koji želimo imati u statistici. Ali je stvarnost izjaš-

njanja nešto sasvim drugo. Pokazuju to povijesna i društvena iskustva. Na posljednjem popisu pučanstva okvirna statistička brojka bila je oko 16 tisuća Hrvata u Mađarskoj. Često kazujemo kako to nije realnost, ali i onda ako smo najveći neprijatelji statistike i vječni optimisti te taj broj u optimalnoj inačici pomnožimo s brojem dva, i onda nije to

brojka od 50 000 tisuća. Popis stanovništva obavljat će se u razdoblju od 1. do 31. listopada, a prvi put upitnik će se moći ispuniti i elektronskim putem, i to od 1. 16. listopada. Popis stanovništva, kućanstava i stanova najveće je statističko istraživanje kojem je cilj prikupiti osnovne podatke o broju, teritorijalnom rasporedu i sastavu stanovništva prema njegovim demografskim, ekonomskim, obrazovnim, migracijskim i ostalim obilježjima. Popisom se prikupljaju i

Ako bismo razmišljali strateški, onda bi ti podaci bili od presudnoga značenja i za strateški plan opstanka hrvatske zajednice u Mađarskoj.

podaci o kućanstvima i stanovima te njihovim obilježjima. U Republici Mađarskoj, kao i u većini europskih zemalja, provodi se svakih deset godina, a popisuju se tri jedinice: stanovništvo, kućanstva i stanovi. Dobiveni podaci, pa i oni „osjetljivi“ u koje spada i izjašnjavanje o nacionalnosti i vjerskoj pripadnosti, nužni za provedbu gospodarskih i socijalnih razvojnih politika, društveno političkih odluka i ocjena stanja u društvu pa i među pripadnicima manjinskih zajednica. Sve nas je manje, a ulog je sve veći.

Branka Pavić Blažetin

SVEČANOST KAZIVANJA PROZE I POEZIJE NA HRVATSKOM JEZIKU

Hrvatska državna samouprava organizira Svečanost kazivanja proze i poezije na hrvatskom jeziku. Svečanost će se prirediti 5. svibnja (četvrtak) 2011. godine s početkom u 11 sati u Obrazovnom centru Nikole Zrinskog u Keresturu (Kossuthova 16).

Kriteriji sudjelovanja: interpretiranje književnoga djela iz književne baštine Hrvata u Mađarskoj ili iz sveopće književne baštine Hrvata

Kategorije:

– škole s predmetnom nastavom:	dvojezične škole:
1. učenici 1–2. razred	1. učenici 1–2. razreda
2. učenici 3–4. razreda	2. učenici 3–4. razreda
3. učenici 5–6. razreda	3. učenici 5–6. razreda
4. učenici 7–8. razreda	4. učenici 7–8. razreda
5. srednjoškolci	

Kriteriji broja prijave: iz svake škole jedan kazivač po kategoriji, osim u kategoriji srednjoškolaca gdje se mogu prijaviti po dva učenika.

Prijavlivanje je na temelju prijavnice.

Prijavnice treba dostaviti do 15. travnja 2011. godine na e-mail adresu: muity.hrsamouprava@chello.hu Prihvatit će se samo točno i potpuno ispunjene na vrijeme poslone prijavnice. Hrvatska državna samouprava, 1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24

Tel.: (36-1) 303-6093, 303-6094, Faks:219-0827

E-mail: muity.hrsamouprava@chello.hu,

Rezervat biosfere Mura–Drava–Dunav

ZAGREB, 25. ožujka 2011. (Hina) – Na sastanku ministara zaštite okoliša Europske Unije u Gödöllőu u Mađarskoj ministri pet zemalja potpisali su Zajedničku ministarsku deklaraciju o pripremi za osnivanje prekograničnog rezervata biosfere Mura–Drava–Dunav, priopćeno je iz Ministarstva kulture.

Deklaracijom o suradnji Austrije, Hrvatske, Mađarske, Slovenije i Srbije naglašava se da je važno provoditi zajedničke strategije očuvanja i održivog iskorištavanja područja rijeke Mure, Drave i Dunava na zaštićenim prostorima, na područjima mreže Natura 2000, ramsarskim lokalitetima te na drugim močvarnim i vlažnim područjima očuvanje kojih zahtijevaju međunarodni ugovori i državni propisi.

Deklaracija o suradnji pet država u očuvanju i održivom iskorištavanju područja rijeke Mure, Drave i Dunava nastavlja se na već potpisano Zajedničku deklaraciju o uspostavi prekograničnog rezervata biosfere između Hrvatske i Mađarske iz rujna 2009.

Nastavljajući tijek koji je prošle godine potaknula Austrija, Mađarska kao predsjedateljica Europske Unije potiče provedbu zajedničkog projekta država u području rijeke Mure, Drave i Dunava za nominiranje prekograničnog rezervata biosfere po uvjetima UNESCO-ova programa «Čovjek i biosfera».

Deklaraciju je u ime Hrvatske potpisao ministar kulture Jasen Mesić, u ime Austrije ministar poljoprivrede, šumarstva i okoliša Nikolaus Berlakovich, u ime Mađarske ministar ruralnog razvoja Sándor Fazekas, u ime Slovenije ministar okoliša i prostornog planiranja Roko Žarnič, a u ime Srbije ministar okoliša i prostornog planiranja Oliver Dulić, kaže se u priopćenju.

Nagrada „Divlje srce Europe”

Nagradu Organizacije za zaštitu prirode WWF dobili su ministri Jasen Mesić, Nikolaus Berlakovich, Sándor Fazekas, Oliver Dulić i Roko Žarnič.

Organizacija za zaštitu prirode WWF (World Wide Fund) dodijelila je nagradu „Divlje srce Europe” ministrima Austrije, Hrvatske, Mađarske, Srbije i Slovenije koji su 25. ožujka u Mađarskoj potpisali deklaraciju o prekograničnom rezervatu biosfere uz rijeke Muru, Dravu i Dunav. Ta nagrada nije samo znatan korak naprijed u očuvanju regionalnih prirodnih bogatstava, nego služi i kao izvanredan primjer kako očuvanje prirode zblizava zemlje, priopćila je WWF Mediteranski program. WWF se nada da će deklaracija ubrzati napore država da se u sljedećih nekoliko godina u potpunosti uspostavi prekogranično zaštićeno područje kako bi se očuvao taj zeleni pojas u srcu Europe. Deklaracija, potpisana tijekom neformalnog sastanka ministara u sklopu

mađarskog predsjedanja Europskom Unijom, utire put za stvaranje prvog područja u svijetu koje je zaštićeno u čak pet zemalja te je svojom veličinom od 800 tisuća hektara najveće europsko riječno zaštićeno područje. „Ovaj znakoviti prekogranični sporazum snažna je demonstracija zajedničke zelene vizije koja nadograđuje i učvršćuje regionalnu suradnju i jedinstvo u Europi”, rekla je Andrea Štefan iz WWF Mediteranskog programa u Hrvatskoj. WWF-ov projekt „Očuvanje europske linije života – stvaranje prekograničnog rezervata biosfere uz rijeke Dunav, Dravu i Muru” provodi se uz potporu MAVA Fundacije, Asamer Holdinga i Coca-Cole.

(Hina)

Poziv za sudjelovanje na međunarodnoj izložbi „Izazov kravate”

Neprofitna ustanova Academia Cravatica iz Zagreba te Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske zajednički organiziraju izložbu „Izazov kravate – kravata kao hrvatski doprinos globalnoj kulturi”. U proteklih sedam godina izložba pod tim nazivom bila je prikazana u gradovima Bosne i Hercegovine (Sarajevo, Mostar), Egipta (Kairo, Aleksandrija), Južnoafričke Republike (Johannesburg, Pretoria), Poljske (Gdanjsk, Krakov), Austrije (Beč), Bugarske (Sofija, Ruse), Njemačke (Berlin, konkretno u prestižnom Lichthofu Ministarstva vanjskih poslova), a u Hrvatskoj zasada je bila postavljena u Puli i Splitu. Interes publike svugdje je bio velik, a u ponedjeljku je izniman.

Trenutačni fundus izložbe sačinjava više od stotinu i pedeset umjetničkih djela. Osim hrvatskih, zastupljeni su i autori drugih zemalja. Osobito nam je važno dobiti radove umjetnika one zemlje u kojoj gostujemo jer je to u temelju čitavog nacrtu ovoga projekta koji bi se trebao stalno obogaćivati novim umjetničkim ostvarenjima.

Među do sada prikupljenim radovima više od polovice čine slike u klasičnom smislu riječi, ali ima i skulptorskih ostvarenja, instalacija te video i filmske produkcije. U smislu tehnike odnosno medija nema nikakvih ograničenja.

Pozivamo mađarske umjetnike da se priključe ovom međunarodnom projektu koji će tijekom lipnja 2011. godine biti predstavljen u Budimpešti.

Molimo sve zainteresirane da u digitalnom obliku pošalju svoje radove na e-adresu nikola@academia-cravatica.hr do 1. svibnja 2011.

Academia Cravatica odabrat će radove (njihov točan broj u ovom trenutku nije moguće odrediti), pridružiti ih međunarodnoj selekciji i prikazati na izložbi u Budimpešti. Nakon izložbe, uz pristanak autora, radovi bi ušli u fundus budućeg Muzeja kravate u Zagrebu, uza simboličnu naknadu od 100 eura ili prema dogovoru između autora i AC. Postoji i mogućnost da umjetničko djelo bude samo prikazano na izložbi, a nakon nje se vraća autoru.

Veselim se Vašem sudjelovanju u projektu „Izazov kravate”!

Marijan Bušić,
ravnatelj AC

mr. sc. Ivan Bandić,
veleposlanik RH u Budimpešti

Nikola Albaneže,
kustos izložbe „Izazov kravate”

Dvodnevno usavršavanje gradišćanskih pedagoga u Koljnofu

Načelnik Koljnofa Franjo Grubić i Ingrid Klemenšić i Tihana Radojčić ter školska direktorica Agica Sárközi

Koljnof u zadnje vrime izgleda, postao je takorekuć, i obrazovni centar odgojiteljic i učiteljev u cijelom Gradišću, pokidob na inicijativu tamošnje peljačice čuvarnice Margite Földi-Farkas je pred kratkim organizirano usavršavanje za gradišćanske odgojiteljice, a takaj je stupila u odlučnu akciju i mjesna Hrvatska manjinska samouprava, na čelu s predsjednicom Ingom Klemenšić, ka i sama podučava hrvatski jezik u mjesnoj školi. Zahvaljujući dobrim gradišćanskim kontaktom sa ljetnih hrvatskih tečajev s Agencijom za odgoj i obrazovanje, ka djeluje unutar Ministarstva znanosti obrazovanja i športa u Hrvatskoj, od 17. do 19. marcijuša, je održano ne samo usavršavanje za gradišćanske pedagoge, nego i okrugli stol na temu „Situacija podučavanja hrvatskoga jezika u Gradišću“. Polag toga je Krešimir Matašin, ravnatelj OŠ Vukovine predstavio nazočnim pedagoginjama, predsjednikom seoskih i županijskih Hrvatskih samoupravov ter svim zainteresiranim međunarodni školski projekt „Zajedno u Europi“ u kom su sudjelovali OŠ Buševac (Hrvatska), Hrvatski centar Beč (Austrija) ter Hrvatsko kulturno društvo Čunovo (Slovačka).

– Naši gosti iz Agencije prvi put su ovde kod nas u Gradišću, i ovako su dostali malo uvid, kakova sela imamo mi u našoj regiji i dočuli su nešto i o naši poteškoća – je rekla glavna organizatorica ovoga stručnoga skupa, Inga Klemenšić i nastavila: – Ja znam da na ovom okruglom stolu nismo našli rješenje. Rješenje je to da naši učitelji i odgojiteljice agilno djeladu i da dica od nas ča nauču. A najvažnije je to da nauču da su oni Hrvati da to i čutu, aš ako to oni znaju već, onda čedu se sami aktivizirati. Kot se to vidi i kod nas u Koljnofu, prik tamburaškoga orkestra i plesaćev. Na dvodnevno usavršavanje se je odazva-

lo više od 40 naših učiteljev i učiteljic, dokle predavanja i djelaonice iz hrvatskoga jezika su održale savjetnice Agencije, Tihana Radojčić i Inga Seme Stojnović ter asistentica na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Ana Vidović.

Kako je rekla Inga Klemenšić, pokidob Koljnof ima i mjesto i infrastrukturu nisu se preveć razmišljavali da će se nova mjesna Hrvatska manjinska samouprava zalagati i za stručno usavršavanje pedagoga. Naravno, ovoj važnoj inicijativi su se priključile još i Hrvatske samouprave dvih županijov, kadu živu Gradišćanski Hrvati, a i Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj se broji med podupirače. – Najvažnije je da svi naši gradišćanski učitelji su

Dio gradišćanskih učiteljev i odgojiteljic

skupa da se znamo dogovoriti da se znamo pominati od toga ča je teško, ča nij teško, a najveći cilj je da ovo bude redovito, aš našalost kad idemo na jezični tečaj u Hrvatsku ne dostanu svaki put poziv sve škole. Npr. osnovne škole u Horpaču, Gornjem Četaru nisu ni jedanput dostale pismo da bi njeve školnikovice mogle proći na tečaj. To će biti i jedna živa veza med ministarstvi, ovako ćemo imati već informacijov, i ufam se ako ne svako ljeto, onda svako drugo ljeto ćemo imati mogućnost, barem jedan tajedan proći na tečaj hrvatskoga jezika, ča organizira Agencija za odgoj i obrazovanje – tako je objasnila razlog za organizaciju ovoga skupa Klemenšićka. Druga nadležna osoba za Gradišće sa strane Agencije je bila mlada dama, Tihana Radojčić, ka je s velikom simpatijom rekla sljedeće: – Ovde vlada dobra, pozitivna atmosfera ka

Nazočni su dobili i razne djelatne listiće

je započela u Hrvatskoj na seminari i nastavila pri našem okruglom stolu, kadu smo s načelnikom i ostalimi pozvaniki razgovarali o problemi. Moram priznati da ta entuzijazam, ta pozitivan duh, ta volja ka je zaista ovde prisutna i općenito ta velika ljubav prema hrvatskom jeziku, hrvatskoj kulturi to se sve čuti. Usudit ću se reći, više nego u Hrvatskoj, jer nekako mi to u Hrvatskoj svi smatramo da je to normalno da je to samo po sebi razumljivo. Mi svi dobijemo ovde jednu pozitivnu injekciju, kako vi kažete da dobijete vi od nas, jer imate osjećaj da vodimo računa o vami. Tako i mi dobijemo jednu veliku dozu volje, ljubavi prema jeziku, kulturi i svemu što čini Hrvatsku. Na moje pitanje koliko je važno nam Gradišćancem sačuvati vlašći jezik, je savjetnica odgovorila: – Mislim da se situacija u Gradišću razlikuje od svih jezičnih situacijov u

Hrvatskoj, a i izvan Hrvatske. Zadaća obitelji prvenstveno i nekakve neformalne komunikacije jest zadržati to narječje, ta govor u Gradišću, koji je jedno veliko blago hrvatske kulture, zaista jedno bogatstvo iz kojega mi svi učimo, ali standard je neko sredstvo za nadregionalnu komunikaciju. Naša preporuka jest, osnažiti Hrvate izvan domovine, kao i one u domovini da razgovaraju na zavičajnom govoru! Kako nam je nadalje rekla savjetnica Tihana Radojčić, i u budućnosti će Agencija pregledati mogućnosti da dođu većputi na teren sa svojim savjeti i programi, koji će zadovoljavati potrebe svih pedagoških djelatnikov Gradišća. Uz to, javno nam je obećala i to da će odsad u dotičnom Ministarstvu više sluha imati i za nas, Gradišćanske Hrvate u Ugarskoj.

–Tiho-

Ravnatelj Znanstvenog
zavoda Hrvata u
Mađarskoj
Stjepan Blažetin

U sklopu narečene konferencije u subotu, 26. ožujka, u velikoj dvorani Jezikoslovnog instituta MTA organizirana je konferencijska jedinica „Dva desetljeća institucionalnog manjinskog istraživanja u Mađarskoj: praksa i izgledi“. Manifestaciji su među inima nazočili zamjenik glav-

nog ravnatelja Glavnog odjela narodnosnih odnosa pri Ministarstvu uprave i pravosuđa Antal Paulik, pročelnik pri Ministarstvu nacionalnih resursa István Kraszlán, ravnatelj programa društvene konvergencije pri Temeljnem koordinacijskom fondu „Wekerle Sándor“ Béla Locsmándi, voditeljica Znanstvenog zavoda Rumunja u Mađarskoj Mária Berényi, znanstvena suradnica Jezikoslovnog instituta MTA Anna Borbély, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin, predsjednik Slovačke državne samouprave Jan Fuzik, bivša ravnateljica Znanstvenog zavoda Slovaka Ana Đivičan, predsjednik Njemačke državne samouprave Otto Heinek, ravnateljica Znanstvenog zavoda Slovaka u Mađarskoj Ana Kovač i ravnatelj Srpskog znanstvenog zavoda Pero Lastić.

Na temu Sociolingvistička usporedna istraživanja u manjinskim zajednicama u Mađarskoj predavanje je održala znanstvena suradnica Jezikoslovnog instituta MTA Anna Borbély, o 20-godišnjem djelovanju Znanstvenog zavoda Slovaka u Mađarskoj je govorila ravnateljica ustanove Ana Kovač, budući da Maria Erb nije mogla nazočiti, njezino je izlaganje na temu Središnjica za istraživanje i usavršavanje nastavnika njemačke zajednice u Mađarskoj pročitala Anna Borbély te na temu Uloga u očuvanju identiteta zajednice govorila je voditeljica Zavoda Mária Berényi. U okvirima predavanja predstavljena je djelatnost triju tuzemnih znanstvenih zavoda, s posebnim osvrtom na istraživački rad, publikacije i međunarodnu suradnju te zajednički rad s narodnosnim ustanovama u Mađarskoj. Jezikoslovni institut pri MTA objavljuje tekstove na mađarskom, slovački zavod također većinom na mađarskom, a njemački i rumunjski na materinskom jeziku. No specifična je situacija i položaja ustanova. Zavod Slovaka djeluje u nadležnosti državne samouprave s proračunom od trideset milijuna forinti, njemački u okviru Središnjice za istraživanje i daljnju naobrazbu nastavnika njemačke narodnosti pri ELTE, Odsjeka za germanistiku Pečuškoga sveučilišta temeljem ugovora s Njemačkom državnom samoupravom, a rumunjski kao udruga i svoju djelatnost financira putem natječaja.

Poslije je slijedio okrugli stol kako bi se

Konferencija „Dva desetljeća institucionalnog manjinskog istraživanja u Mađarskoj“

Središnjica za istraživanje višejezičnosti Jezikoslovnog instituta pri Mađarskoj akademiji znanosti, mreža Mercator i Europska komisija zajednički su priredili međunarodnu konferenciju naslova „Višejezičnost u Europi: izgledi i praksa u istočno-srednjoj Europi“ 25. i 26. ožujka u budimpeštanskom Hotelu Benczúr.

izradila zajednička strategija koja osigurava pozadinu neprekinutog istraživačkog rada u svezi s manjinskim zajednicama u Mađarskoj, kako bi rezultati kulturoloških, povijesnih, jezičnih istraživanja te istraživanja o dvojezičnosti što djelotvornije i brže bili poznati ponajprije u krugu zajednice, te na državnoj i međunarodnoj razini. Raspravu, poslije uvodnih misli Anne Borbély, otvorio je ravnatelj ZZHM-a Stjepan Blažetin. On smatra da je jedna od najbitnijih zadaća djelatnosti pitanje podmlatka, diplomiranim, nadarenim istraživačima treba osigurati egzistenciju, daljnji istraživački rad, ali za to su potrebna financijska jamstva. Naglasio je kako je prvenstveni cilj zavoda da istraživanja i publikacije budu na materinskom jeziku. Ravnatelj Srpskoga znanstvenog zavoda Pero Lastić skrenuo je pozornost na važnost znanstvenih zavoda i glede suradnje s državnim manjinskim samoupravama glede pripreme pojedinih rasprava te da je za pojedine projekte potrebno dva ili tri milijuna forinti. Narodnosni su se znanstvenici složili da zbog specifičnosti narečenih ustanova djelatnost Vladinih resornih tijela treba pojedinačno razmotriti. Zamjenik glavnog ravnatelja Glavnog odjela narodnosnih odnosa pri Ministarstvu uprave i pravosuđa Antal Paulik predložio je znanstvenicima da se uključe u rad mreže Mercator. Ravnatelj programa društvene konvergencije pri Temeljnem koordinacijskom fondu „Wekerle Sándor“ Béla Locsmándi izjavio je kako ove godine, zbog gospodarske krize, nisu u mogućnosti financirati znanstvena istraživanja, te po njegovim saznanjima u sklopu fonda Wekerle bit će mogućnosti natječaja i za znanstvene konferencije. Otvoreni su za suradnju pri izradbi natječaja za sljedeću godinu.

Budući da nakon demokratskih promjena prvi put je organiziran skup narodnosnih znanstvenika, predstavnici su se složili da će se za desetak dana ponovno sastati i zajednički izraditi nacrt za buduće djelovanje znanstvenih zavoda te ga dostaviti svima nadležnim.

Kristina Goher

PEČUH, KRIŽEVCI – U sklopu projekta P2P Heritage „Ljudi ljudima – zajednička kulturna i povijesna baština granične regije Križevci– Pečuh“, što ga s partnerima u Križevcima i Kalniku ostvaruje pečuska Hrvatska samouprava pomoću Hrvatske škole Miroslava Krležje, učenici 11. razreda pečuske Hrvatske gimnazije od 8. do 12. travnja borave u gradu Križevcima. Provedba toga projekta u završnoj je fazi, a završetak je projekta 30. travnja 2011. godine – izjavljuje za Hrvatski glasnik Darko Masnec, pročelnik za gospodarstvo i financije grada Križevaca, voditelj projekta sufinanciranog od strane Europske Unije sa 112.172 eura. Cilj je projekta povezivanje učenika, studenata, profesora, stručnjaka i ostalih građana Križevaca i okolice s onima u Pečuhu radi očuvanja zajedničke kulturne baštine. Učenici Hrvatske gimnazije nazočit će satima hrvatskoga jezika i kulture, satima povijesti, organizira se niz popularnih predavanja, sportskih susreta, izleta, križevačkom i kalničkom kraju, biciklistička tura od Križevaca do jezera Čabradi i natrag, predstavljanje 11. razreda pečuske gimnazije kroz projekt.

Izvješće o radu, financijsko izvješće za 2010. godinu, izvješće Nadzornog odbora, izvješće o radu dječje skupine, plan rada za 2011. g., dogradnja zgrade, i uzimanje jednoga novog člana – bile su glavne teme godišnje skupštine Šokačke čitaonice u Mohaču, koja je, već po običaju, održana na male poklade, 3. ožujka ove godine.

Sedmočlano vodstvo, u kojemu su predsjednik Đuro Jakšić, dopredsjednici Stipo Bubreg i Kristijan Kapča, član odgovoran za kulturu Zoltan Horvat, blagajnica Ivett Kanizsa Bubreg, knjižničarka Beata Janković i bilježnica Janja Pavković, podnijelo je izvješće o lanjskom radu i gospodarenju, te planovima za 2011. godinu. Uoči sjednice, nazočni članovi šokačke udruge uplatili su godišnju članarinu, a udruga ih je darivala Hrvatskim kalendarom za 2011. godinu, nadalje svima je ponuđen i Zidni kalendar Šokačke čitaonice za ovu godinu, a kako je istaknuto, prihod od prodaje namijenjen je za planiranu dogradnju zgrade. Jednako tako predstavljene su i prigodne medalje, koje se mogu kupiti, a prihod će biti namijenjen za troškove dogradnje.

Sjednici, održanoj u klupskim prostorijama Šokačke čitaonice, koja broji približno 150 članova, od kojih je nazočilo šezdesetak, stoga se i ove godine u skladu sa Statutom i pozivnicom u slučaju ne postojanja kvoruma, opet saziva u roku od pola sata, predsjedao je Kristijan Kapča, jedan od dopredsjednika, a nakon pozdravnih riječi predsjednik šokačke udruge ukratko je podnio izvješće o lanjskom radu. «Imamo se čime pohvaliti, možemo biti ponosni», reče uz ostalo Đuro Jakšić, nabrojivši glavne priredbe kao što su bila uspješna natjecanja vinara, ribiča, Antunovo, Dunavsko pranje, priređeno drugi put zaredom, lani ostvareno u suradnji s Nacionalnim parkom Dunav–Drava, koji je pokrio gotovo sve troškove, i uza sudjelovanje veleposlanika dunavskih zemalja, k tome su priredbu podupirali i Saveza Hrvata u Mađarskoj odnosno Udruga baranjskih Hrvata, zatim Grahijada, kao najveća gastronomska priredba na razini grada Mohača, a već po običaju pri kraju godine prigodnim kulturnim programom za djecu i njihovim darivanjem obilježeni su blagdani Svetog Nikole i Božića.

Uza sve navedeno, kao najveće postignuće, Đuro Jakšić spomenuo je pokretanje nastave hrvatskoga jezika u Općoj prosvjetnoj ustanovi Istvána Széchenyia. Kako uz ostalo

Godišnja skupština

Šokačka čitaonica ima se čime pohvaliti

Nakon više od dvadeset godina ponovno pokrenuta nastava hrvatskoga jezika u osnovnoj školi, uspješno ostvarene priredbe obilježile su prošlogodišnji rad Šokačke čitaonice u Mohaču, a za tekuću godinu planira se nastavak već tradicionalnih programa, i rušenje postojećeg odnosno dogradnja novoga srednjeg dijela zgrade, za što očekuju doprinos članstva i prijatelja.

reče, godinama su pokušavali, ali nikako nisu uspijevali, već i od HDS-a su dobili su primjedbe zbog čega se jezik podučava u Čitaonici, a ne u školi. Lani su napokon uspjeli pridobiti roditelje, krenuli s osam prijavljenih učenika, a na kraju ih se upisalo petnaest, trenutno pak njih četrnaestero pohađa predmetnu nastavu hrvatskoga jezika. Nakon obavijesnoga roditeljskog sastanka održanog početkom godine, u veljači, očekuje se da bi se od jeseni petnaest prvašića moglo upisati na hrvatski jezik, od toga desetero djece iz vrtića u Eötvösevoj ulici. Blagajnica udruge Ivett Kanizsa Bubreg podnijela je opširno financijsko izvješće, prema kojemu je Udruga Šokačke čitaonice lani ostvarila prihode od 6,37 milijuna forinti, koje prije svega čine prihodi od iznajmljivanja gostionice, državna potpora, potpora gradske samouprave, gradske i državne hrvatske samouprave, članarina, prihod od ponude 1% poreza na osobni dohodak, nadalje ostatak iz 2009. koji iznosi 2,223 milijuna forinti. Rashodi su ostvareni s 2,858 milijuna forinti, prije svega za troškove djelovanja i ostvarenih priredaba, a ostatak iz 2010. iznosi 3,514 milijuna, što će velikim dijelom činiti vlastiti udio u projektu dogradnje novoga dijela zgrade. Članstvo je ukratko izvješteno i o kulturnom radu, ponajprije o uspješnim aktivnostima dječje skupine pod vodstvom Beate Janković, orkestra „Šokadija“, pod vodstvom Zoltana Horvata, te kulturno-umjetničkog društva koje vodi Stipo Bubreg.

Đuro Jakšić, predsjednik Šokačke čitaonice

– Rad s djecom teče u tri grupe, s više od pedesetero djece, a neki od njih od četvrtog razreda ozbiljno uče hrvatski jezik. Doduše, malo je tjedno jedanput, ali se radi redovito i planski, a udžbenike i radne bilježnice nabavili su u Osijeku. Među onim civilnim udrugama smo koje dobiju najveću potporu od gradske samouprave. Kad smo morali opet kupiti zgradu, jer je radila kao gostionica, odlučili smo da ju moramo zadržati ako želimo živjeti i razvijati se. Kraj nje smo sagradili novu zgradu s dvije klupske prostorije gdje nam vježbaju djeca, a s gostioničarom smo dogovorili da od dvije dvorane jednu rabi gostionica, a druga služi za naše potrebe. Ove godine imamo jako velike planove, srušili bismo središnji dio stare zgrade, a sagradili novi, što će nas stajati oko 15 milijuna forin-

ti. Za to smo posredstvom grada Mohača putem natječaja iz unijskih izvora dobili 6,2 milijuna forinti, a preostalih osam i više milijuna naš je vlastiti udio koji ćemo osigurati iz prihoda od iznajmljivanja zgrade, a dobit ćemo i potporu grada, te prikupljanjem sredstava. Čim prođu poklade, počet ćemo s rušenjem zgrade, a vjerujem, budući da imamo dosta naših programa, za Grahijadu u kolovozu bit će dovršena gradnja. S obzirom da je posrijedi šokački običaj, ali već na razini grada, koji prepoznaje našu ulogu, pri otvorenju ophoda bušara na male poklade naša djeca s tri grupe sudjelovala su u povorci koja je krenula ispred Šokačke čitaonice do glavnoga trga, što je priznanje sa strane grada, ali i svih Mohačana. Nastavljamo već tradicionalne priredbe, a iznimno dobro surađujemo i s Hrvatskom manjinskom samoupravom čije je sjedište nakon posljednjih izbora u našim prostorijama. Uz tradicionalne imat ćemo i nove programe, na Duhove smo primjerice pozvani u skanzen u Senandriju gdje ćemo prikazati običaj šokačkih kraljica, a uz nas gostuje još jedna grupa iz Hrvatske i jedna grupa iz Kalače koja će na mađarskom jeziku prikazati duhovski običaj. Priredit ćemo i kermez na Antunovo, a posebno će biti Hrvatski dan u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave. Krajem lipnja planiramo i jedan narodnosni vašar na glavnome trgu, koji smo mi potaknuli, a sve gradske narodnosti su podržale. Zbog gradnje puno programa moramo otkazati, ali one glavne sigurno ćemo održati. Kako, na koji način pomagati gradnju Čitaonice? Mogu se kupiti medalje, uza zahvalnicu za doprinos i sudjelovanje u gradnji, kao što je nekada ciglom po ciglu bila sazidana i stara zgrada, doprinosom članstva i prijatelja.

S. B.

Predsjedništvo

Odazivom šezdesetak članova osiguran je kvorum, a sjednica se odvijala prema zakazanoj dnevnom redu. Voditelji raznih sekcija izvijestili su o protekloj godini.

Marta Kramarić, voditeljica najaktivnije sekcije, pjevačkoga zbora, rado je izvijestila nazočne da se povećao broj članova, uključilo se još pet osoba u zbor, no, zbog preseljenja jedan član, nažalost, morao je istupiti. Mješoviti pjevački zbor tijekom godine imao je 25 nastupa, među njima najistaknutiji je bio u Donjem Kraljevcu gdje je u studiju snimljena pjesma „Dekle v Sumartonu“, u Budimpešti u prijateljskom XV. okrugu, u Pribislavcu na humanitarnoj priredbi, u Vršendi. Sudjelovali su na raznim gastronomskim festivalima, nastupali na božićnim koncertima u Pomurju i u Međimurju. Zbor nije uspio pronaći novoga stručnog voditelja, na nadaju se da će se i to riješiti.

Plesna skupina mladih, koju vodi Andreja Fehervari, okuplja 17 djece iz osnovne škole. Tijekom godine uvježbavali su se međimurski i pomurski te bunjevački plesovi. Za vrijeme glazbenog tabora na pozornicu su postavljeni svadbeni običaji i ubuduće će se proširivati. Mali su plesači tri puta nastupali, no voditeljica bi voljela da toga ima češće, naime to motivira djecu. Žali da na hrvatskom danu nije se mogla predstaviti mala plesna skupina, pa je od predsjednika Društva Horvata kre Mure molila da regionalna organizacija ubuduće priređuje i folklorne festivale za djecu, jer uvijek samo se zborovi imaju mogućnost predstaviti. Ima potrebe za plesom i u mjesnoj školi, no problem je što sastav djevojaka i dječaka vrlo je loš, dječaka ima mnogo više. Na to bi trebalo naći neko rješenje.

Gordana Gujaš, voditeljica plesača odraslih, izvijestila je skupštinu o broju plesača, među njima stabilnih je 16, nažalost, vječni je problem izostajanje s probe napose kod zaposlenih osoba. Plesača ima iz više naselja Bečehela, Letinje, Pustare, Serdahela i Sumartona. U odnosu na prijašnje godine nastupa u 2010. godini nije bilo mnogo, većinom u okolnim naseljima. Kod obje plesne skupine problem je tamburaška pratnja, naime rijetko ima prilike da se zajedno vježba. Izradene su nove nošnje, za muške plesače izradit će se čizme i hlače.

Žolt Trojko, voditelj puhača i malih tamburaša također se žalio zbog izostanaka s proba, puhača u orkestru ima 10, a među mladim tamburašima 9–12. Nažalost, zbog čestih

Mjere štednje i u KUD-u Sumarton

U seoskome domu u Sumartonu 19. ožujka održana je skupština Kulturno-umjetničkog društva Sumarton. Prihvaćena su izvješća voditelja sekcija i predsjednika Jože Đurica, prihvaćen je plan rada te proračun za 2011. godinu. Donesena je odluka o povišenju članarine i o obilježavanju 15. obljetnice djelovanja kulturnoga društva.

Članovi KUD-a Sumarton

izostanaka sastavi se ne razvijaju u dovoljnoj mjeri. Zahvaljujući europskom natječaju, nabavljena su nova glazbala i narodne nošnje. Voditelj je predložio da KUD kupi videokameru kako bi se nastupi snimili, jer to je vrijedno za mlade naraštaje.

Uime Sumartonskih lepih dečaka govorio je Grga Hodoš. Zahvalio je Društvu što je kupnjom kvalitetnog razglasa pridonijelo kvaliteti zvuka. Nažalost, na probama često ima izostajanja, jer neki članovi studiraju ili rade, pa ne mogu vikendom nastupati, a ni probati. Tamburaški sastav također bi volio da se i za njih uspije nabaviti narodna nošnja.

Djelovanje sekcije mažoretkinja predstavila je Dora Tanai. Posrijedi su deset djevojaka, četiri iz Sumartona, ostali su iz Serdahela i Mlinaraca. Mažoretkinje su imale nekoliko nastupa, imale su i više ponuda, međutim zbog problema troškova prijevoza nije se moglo ostvariti.

Članstvo je predložilo da se obveže jedna osoba koja će se brinuti za nošnje, uvijek pospremiti, pomoći u oblačenju prilikom nastupa, no o tome nije donesena odluka. Za skladištenje nošnje kupljeni su ormari, ali još nemaju mjesto gdje bi bili postavljeni. Samouprava pomoću natječaja IKSZT (Trg za informaciju i usluge) želi obnoviti gornji dio doma kulture, gdje bi se moglo riješiti skladištenje opreme. Izvješća o djelovanju prihvaćena su i slijedilo je izvješće o financijama. Društvo je u prošloj godini gospodarilo gotovo s pet milijuna forinti (točno s 4.930.000 Ft), prihodi su nastali od članarine, potpore preko natječaja, bala, potpore mjesne samouprave, koja je iznosila milijun forinti. Rashodi su bili 4.280.000 Ft. Velik dio financijskih sredstava potrošen je na priredbe, na

nabavu nošnje, glazbala, žica, manji dio na isplatu voditelja sekcija, na putne troškove. Na kraju 2010. g. organizacija je raspolagala s 650.000 Ft.

Nakon prihvaćanja izvješća slijedio je prijedlog za povišenje članarine s 500 forinti na 1200. S prijedlogom se nisu svi slagali, no prihvaćena je inačica da članarina bude 1200 Ft, ali da djeca do 14 godina imaju 50% olakšice. Sukladno tomu prihvaćen je proračun, za koji se predviđa 1.200.000 Ft. Mjesna samouprava zbog mjere štednje Društvo može potpomagati sa 60% manje materijalnih sredstava, dakle s 400 tisuća. Joža Đuric svoj zastupnički honorar mjesne samouprave u iznosu od 300.000 Ft godišnje poklanja Društvu, te uplate članarine i ostatak iznosi planirani iznos. Predsjednik je zamolio članove da djelovanje Društva pomažu čime god mogu, da se manje troši na putne troškove i da se čuvaju narodne nošnje.

KUD Sumarton za 2011. godinu planira nadalje priređivati tradicionalne programe. Jedan od istaknutih programa bila bi proslava petnaeste obljetnice postojanja Društva. Svečani gala program obljetnice predviđen je za 26. studenoga 2011.

Beta

BUDIMPEŠTA – U travnju se nastavlja natjecanje mladih talenata FolkBeats. Domaćin je predzavršnice nadmetanja Budimski glazbeni dom Fonó. U mješovitoj kategoriji u subotu, 16. travnja od 12 sati, u Fonóu (Budimpešta XI, Sztregova utca 3) nastupaju ovi izvođači: sastav Magos, citraški sastav Kisboróka, skupina Illangó, pečuški Orkestar Vizin, Canarro, Mesze-csinka, Óskestar i Drum And Folk.

Izložba „Gajde u Mohaču”

Gajdaška glazba, glazbala i gajdaši, otvorenje u pratnji žive gajdaške glazbe

U okviru ophoda bušara, na male poklade, 3. ožujka, u mohačkome Hotelu Svetog Ivana otvorena je izložba Gajde u Mohaču, koja je uljepšana živom gajdaškom glazbom. Nakon pozdravnih riječi gradonačelnika Józsefa Szekóa, izložbu je otvorio Zoltán Szabó, voditelj zbirke suvremenih narodnih rukotvorina u Kući mađarske baštine u Budimpešti. Izložbu su prikazali Andor Végh, gajdaš, i izrađivač gajda, te Jakša Ferkov, voditelj Muzeja Dorotty Kanizsai u Mohaču.

Izložba je ostvarena i osmišljena po zamisli mohačke gajdaške glazbe kao dijela popisa nacionalne nematerijalne kulturne baštine, zalaganjem etnografkinje dr. Eszter Csonka Takács, Zoltána Szabóa, a pod pokroviteljstvom Samouprave grada Mohača, Hoela Svetog Ivana i Muzeja Dorotty Kanizsai. Otvorena je 24 sata do 23. svibnja 2011. godine.

„Hrvati u Mađarskoj imaju prilično bogatu tradiciju gajda i duda, a u njoj posebno mjesto zauzimaju mohačke gajde i mohački gajdaši. Cilj je izložbe bio da se ciljano prikaže gajdaška tradicija u Mohaču, ali jednako tako prikazana su gajdaška glazbala Hrvata u Mađarskoj, te svi drugi tipovi gajda i duda, sve ono što je slično, što se slično naziva šire u Karpatskom bazenu ili na panonskim prostorima, kako se to kaže u Hrvatskoj. Tri vitrine i dva ormarića postavljena su samo zbog te izložbe, i hotelska vitrina za izložbe, od tog pola mohačkih glazbala, a druga polovica iz raznih drugih krajeva. Gajde i dude važne su zbog toga što cijela hrvatska glazba na ovim prostorima, pa i šire, zapravo se zasniva na glazbi gajda i duda, pa i samo pjevanje, nastala je na temelju pretežnih gajdaških tonova. Kada tamburaši počinju kolo, i to je gajdaški početak, makar mnogi i ne znaju da sviraju gajdaški. Cijela je tradicija naše hrvatske glazbe gajdaška, ona još više tradicijska dijelom je već izumrla, a dijelom sačuvana na nekim snimkama. U posljednjih tridesetak godina uskrsnućem tradicijske glazbe u Ma-

đarskoj, došlo je i do ponovnog definiranja gajdaške glazbe sa strane mladih ljudi. Među prvima bio je Zoltán Szabó koji je bio jedan od organizatora i osmišljavatelja ove izložbe, a za to su još trebali dr. Eszter Takács Csonka, koja je unutar Skanzena u Senandriji odgovorna za nematerijalnu kulturnu baštinu u Mađarskoj, koja je dala vrlo jaku potporu, a trebala su i glazbala, koja su dijelom sačuvana u osobnim zbirnama, a dijelom u Muzeju Dorotty Kanizsai u Mohaču, zahvaljujući ravnatelju Jakši Ferkovu. Možemo zahvaliti i gradu, i osobno načelniku J. Szekóu, valjalo je unajmiti ormare iz Etnografskog muzeja, osigurati prostor, a u planu je i tiskanje izdanja o gajdama i gajdašima. Osim izložbe bit ćemo bogatiji i tim izdanjem, nadam se, ne samo na mađarskom nego i hrvatskome jeziku – reče nam uz ostalo gajdaš Andor Végh.

Kako uz ostalo dodaje, ima glazbala iz 1928. g., a i starijih, s početka 20. stoljeća. Prenosila su se s naraštaja na naraštaj u obitelji. Mohački tip gajda do danas ne radi nitko drugi, a to je bio velik izazov za njega, napraviti nešto čega više nema. Akustična mohačka glazbala, mohačke gajde bile su najduže očuvane upravo u Mohaču, i najviša škola u izradi, i u sviranju, prema njihovim saznanjima pripada mohačkim gajdašima i mohačkim izrađivačima gajda. Među mohačkim gajdašima i okolnih naselja ističu se Đuro Barac, Ivo Jančić i Antun Šimić.

S. B.

BUDIMPEŠTA – Misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila u budimpeštanskoj Vackoj ulici služiti će se u nedjelju, 10. travnja u 17 sati. Misu služi velečasni Vencel Tot. Misno će slavlje pjevanjem uveličati Mješoviti pjevački zbor „Matko Laginja“ iz Klane.

KAĆMAR – Generalni konzulat RH u Pečuhu, Seoska samouprava sela Kaćmara, tamošnja Hrvatska manjinska samouprava priređuju otvorenje izložbe Radost trenutka akademske slikarice Ivane Jovanović Trostman 8. travnja 2011. godine s početkom u 17. sati. u vijećnicu kaćmarske samouprave. Izložbu otvara generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov i gradonačelnik seoske samouprave Endre Pal O opusu slikarice govorit će konzulica za kulturu GK RH u Pečuhu Katja Bakija. Izložbu možete pogledati od 8. travnja do 1. svibnja 2011 (Kaćmar, Ul. Sv. Stipana 27, vijećnica seoske samouprave).

KOLJNOF, BUŠEVEC – Osnovna škola „Mihovil Naković“ jur 16 ljet dugo sudjeluje s buševčekom školom, ka pripada Vukovinskoj školi. Česti su međusobni posjeti i od 15. do 17. aprila opet dospene u Gradišće velika školska delegacija iz Hrvatske, na čelu s direktorom Krešimirom Matašinom. U petak za obilnim objedom u mjesnoj školi put Buševčanov pelja na igralište boba u Šopronu. U 18.30 uri u okviru kulturnoga programa nastupaju tamburaši obadvih škol. Ovom prilikom će se službeno predati i one tambure za ku je Osnovna škola „Mihovil Naković“ u okviru Leaderprograma dobila materijalna sredstva. Instrumenti će se blagoslavljati u nazočnosti majstora Marinka Katulića, iz čije djelaonice su izašla nova koljnofska glazbala. Subota će proći s izleti u Šopronu i Cenki, a navečer će biti druženje u Pajrićevoj pivnici. Gosti će u nedilju zbogomdati Koljnofcem.

Trenutak za pjesmu

Tomislav Marijan Bilosnić

Tigar u srcu

Otvorim vrelu utrobu Zemlje
unutra je tigar
Otvorim tijelo velikog Marsa
unutra je tigar
Otvorim svjetlost Sunca
unutra je tigar
Bilo da koju zvijezdu otvorim
unutra je tigar
Rascijepim ljusku oraha
unutra je tigar
Kada zavirim u srce svoje
ja i tamo pronađem tigra

Petroviski blagoslov na mlade hižne pare

Hižni par Milišić i familija Škrapić svečuju peto ljetu hištva

Blagoslov na hižne pare, jubilarne prvoga skupnoga ljeta

Familija Bošić, Nagy i Handler slavu jedno desetljeće skupnoga žitka

Katoličanska crikva od 26. decembra 2010. do 30. decembra ovoga ljeta svečuje Ljeto familijov. U okviru te pobožnosti je petroviski farnik Tamás Várhelyi pozvao sve mlade hižne pare ki ovo ljetu bilježu prvo, peto ali deseto ljetu hižnoga žitka. Tako se 13. marcijuša, u nedilju otpodne sedam familijov oduzvalo pozivu da znova pred oltar stane, ovput jur s dicom, i ponovi svoju prisegu pred farniki i vjerniki, ku su dali jedan drugom pred jubilarnimi ljeti. Pri ovom posebnom svetku molila se je litanija Sv. Jožefa, ki je potpor obitelji, dika hižnoga žitka i čuvar divičanskih duš. Prošio se je blagoslov na roditelje, dicu i upućene su i druge prošnje Blaženog Divici Mariji i Ocu nebeskomu. Jubilarni hižni pari svi redom su primili blagoslov, najprlje Žužana Haklić i László Szabó ter Mária Takács i Tamaš Teklić ki su se lani u Petrovom Selu skupazeli. Pred petimi ljeti su si vjernost obećali Gyöngyika Kapitar i Balaž Milišić ter Veronika Szanyi i Balaž Škrapić, a ovi zadnji su došli skupa s dicom u kapelu Sv. Štefana te nedilje.

Najbrojnije su bile tri obitelji ke su svetačno obećanje položile pred desetimi ljeti: Bernadeta Horvat s Kristijanom Bošićem, Judit Salga s Robertom Nagyom ter Beatrix Milišić s Andrašom Handlerom, s dicom skupa. Svi

jubilari su prikzeli za ovu priliku napravljenu sviću od mjesnoga dušobrižnika. 3. aprila, u nedilju, početo od 14 uri su slično svećevali oni hižniki, ki ljetos slavu 15, 20. i 25. obljetnicu hištva.

-Tiho-

NARDA, ODRA – Prošle subote je dičji i omladinski tamburaški sastav iz južno-gradišćanskoga naselja gostovao na Protuličnom festivalu u Odri, kade su se uz Gradišćance predstavile kulturno-umjetničke grupe iz Bjelovara i Gradića. Kako je rekla načelnica Narde Kristina Glavanić, ov folklorni festival se priredjuje svako ljetu, kade nastupaju sve generacije iz Odre, a tako i gosti različite životne dobi iz drugih mjest. Nardanci su ovput dobili specijalni dar od domaćinov, a to je DVD iz davnoga 1989. ljeta, kad je počelo zapravo ovo prijateljstvo med Hrvatima i Gradišćancima. Ta dio je svojčas emitiran i u Hrvatskoj televiziji. KUD Mladost iz Odre je pred kratkim sudjelovalo u svečanom programu Hrvatskoga bala Željezne županije, čiji su organizatori bile Hrvatska manjinska samouprava i Samouprava Narde. Na balu su svirali Baruni iz Zagreba, a pokidob su se na fešti dobro ćutili i sami folkloriši, pravoda su pozvali Barune i na svoju proslavu u Odru.

Bogatstvo...

Bošnjački svatovi

KERESTUR – U okviru Projekta „Tragovima Zrinskih”, 2. travnja svečano je predana obnovljena športska svlačionica. Izvođačke je radove obavljao KOZO BAU d. o. o. u vrijednosti od 10.638.000 Ft. U svlačionici su obnovljeni strujovodi, sanitarni čvorovi, građevna stolarija, krov i zgrada je obojena. Na svečanoj predaji ustrojena je utakmica između reprezentacije Zalai Hírlap i domaćega nogometnog kluba.

KANIŽA – U uredu Hrvatske manjinske samouprave u Rozgonyievoj ulici 31. ožujka zasjedala je Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije. Donesena je odluka o uravnoteženosti proračuna za 2011. g., prihvaćen je plan priredaba za tekuću godinu i odlučeno je o potpisivanju sporazuma o međusobnoj suradnji s Regionalnim središtem zapadnog Zadunavlja za usklađivanje mreže. Predsjednik Županijske samouprave dr. Jože Takač izvijestio je vijećnike da će županijska skupština s 200 tisuća forinti potpomagati Županijsku manjinsku samoupravu, te da će Odbor za nacionalne i etničke manjine raspisati natječaj za organiziranje regionalnih programa. Proračun Županijske samouprave zajedno s udruženjem hrvatskih manjinskih samouprava za 2011. g. iznosi 3.355.000 forinti, od toga je 1.400.000 ostalo od prošle godine. Za programe u kojima je suorganizator ili samo potpomagač, predviđa oko jedan i pola milijuna forinti. Već je ove godine manjinska samouprava potpomagala predsmotru Međimurske popevke koju je organiziralo Društvo Horvata kre Mure. Prema izvješću predsjednika, organizacija je još nije obračunala s novcima iako je već rok od trideset dana istekao, stoga će mu se uputiti pismo da u što kraćem roku to učini, inače će Županijska samouprava tražiti povrat novca. Obračun potpore o Pomurskom fašniku već je učinila pustarska manjinska samouprava. Županijska manjinska organizacija u tekućoj godini potpomagat će regionalne programe kao što je „Traži se zvijezda Pomurja”, Susret crkvenih zborova, Pomurski piknik, Susret pjevačkih zborova, Zavičajni tabor, Hrvatski književni dani.

KOZAR – U Domu starih s najstarijim stanovnicima sela 21. veljače proslavljene su poklade. Kozarci su toga dana pozvali i bušare iz Mohača, a nastupili su uz polaznike seoskog vrtića (u kojem se još od 1949. godine odvija odgoj i na hrvatskom jeziku), Pjevački zbor kozarskih Hrvata i svirače iz pečuške Hrvatske škole Miroslava Krležje, pod ravnanjem glazbenoga pedagoga Grgje Kovača. Djeca iz kozarskog vrtića neumorno su plesala kolo i uživala u ovoj lijepoj priredbi, reče za Hrvatski glasnik odgajateljica Tünde Andrić.

Al' je fino to kozarsko vino

Šokački Hrvati u Kozaru godinama su živjeli skromno unutar hrvatske zajednice čuvajući na svojstven način kroza stoljeća običaje, jezik i kulturu predaka. U selu nadomak Pečuhu, danas velikoj gradskoj spavaonici, izgubili su se Šokci u moru novoga stanovništva, ali ostala šaćica šokačkih Hrvata pokušava ustrajno čuvati tradiciju i pjesmu u nošnji i tjednim okupljanjima.

Nažalost, borbu s jezikom davno su izgubili jer je malo njih svoju djecu naučilo hrvatskomu materinskom jeziku. Tamošnja Hrvatska samouprava i u pokladnom razdoblju okuplja Hrvate i njihove brojne prijatelje, kažu nam Marica Kovačević Katić i Kata Šajnović dok gledamo premali dom kulture, premali da primi sve one koji su došli slaviti 5. ožujka šokačke poklade u Kozaru. Došli su i rođaci, prijatelji, znatiželjnici. Doduše, nije se pilo i veselilo u Ritiću, gdje Kozarci i danas imaju vinograde, nego u seoskom domu kulture, ali ništa zato, i ovo pokladno veselje bilo je na visini. Pjesmi i šali nazočila je i vaša glavna urednica, u publici je bila i poznata pjevačica Márta Sebestyén koja se druži s KUD-om Tanac koji je i toga dana uz Orkestar Vizin, Ženski pjevački zbor Snaše iz Pogana, Pjevački zbor kozarskih Hrvata te Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa iz Pečuha bio odgovoran za svečani program priredbe. Nazočne je uz Maricu Katić, predsjednicu Hrvatske samouprave, pozdravila i Ana Crnković, pozdravivši i donaćelnicu Krisztu Szabó te ispričavši načelnicu sela koja zbog obiteljskih razloga nije mogla biti nazočna, a Marica Katić reče kako i danas Kozarci „probaju živiti fašange, ali tako kao naši starci koji su ženske fašange slavili uvijek u ponedjeljak, ne znamo”. Sjeća

se Marica priča o starim Šokicama i njihovom „mulatovanju” u Ritiću, gdje muškarci toga dana nisu bili dobrodošli. Baba Perka, Stana Kokicina, baba Teza Lukićeva i mnoge druge Šokice kao da su nam se smiješile negdje iz polutame kozarske noći radujući se zajedno s nama slavlju. Kazuje priča kako je neki namjernik išao iz Hašada te je naišao preko

*Vesele smo Kozarice snaše,
Da nas volju sve bekrije naše.
Svi nam kažu da smo čarovite,
čarovite, lijepo Kozarkinje.*

Ritića i preplašen otrčao pred kozarskim Šokicama i njihovim fašanskim običajima. U smiraj dana vratile bi se žene s Ritića u krčmu gdje su ih čekali muškarci te se vesjelo

nastavilo do jutra, a svirao im je najčešće gajdaš, i to Jozo iz Martinaca. Danas nitko više nema vremena, mladi nemaju kada doći ni na probe, ostali su tek stariji i sjećanja te nekoliko djece koja pohađa pečušku hrvatsku školu, i dječji vrtić u Kozaru u kojem se odvija i odgoj na hrvatskom jeziku. Malo je to, tako unuci i djeca neće naučiti materinski jezik. A tko će pjevati prekrasne šokačke bečarce koji odlaze u zaborav, tko će gajiti pokladne i korizmene običaje, kada se ništa masno nije jelo, pitaju me moji sugovornici. Meso se davno jelo samo u nedjelju, a preko tjedna suhe šljive, kokice, jabuke, tijesto... sve smo to čuli te večeri u Kozaru.

Spremili su se kolači i kolačići, fanki, recitirala je na hrvatskom učenica Adrien Feher i prva odgajateljica kozarskoga narodnosnog vrtića otvorenog 1949. godine, Stana Miloš, podrijetlom Bunjevka iz Čavolja, koja i danas živi u Kozaru. Svi zastupnici Hrvatske samouprave sela Kozara i članovi Pjevačkoga zbora kozarskih Hrvata dali su sve od sebe kako bi se i domaćini i gosti dobro osjećali na ženskim fašangama u Kozaru.

Branka Pavić Blažetin

Kalača

Pokladni Lakomac i otvorenje izložbe Radost trenutka Ivane Jovanović Trostmann

Posljednja u nizu pokladnih zabava bačkih Hrvata održana je 3. ožujka u Kalači. Peti put zaredom, Lakomac u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave grada Kalače upriličen je u predvorju Katoličke ustanove Naše Gospe, a okupio je racke Hrvate iz Kalače i okolnih naselja: Bačina i Dušnoka, te goste iz drugih bačkih naselja i uzvanike.

Ovogodišnja pokladna veselica uljepšana je svečanim otvorenjem izložbe slika „Radost trenutka“ akademske slikarice Ivane Jovanović Trostmann, rodom iz Dubrovnika. Sat prije početka zabave, izložba je otvorena na prvom katu predvorja katoličke ustanove, a okupljene je srdačno pozdravio Bariša Dudaš, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, a zatim i kalački gradonačelnik Ferenc Török. Nazočnima se obratio i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, koji je pohvalno govorio o zalaganju Hrvatske samo-uprave na polju očuvanja materinske tradicije, kulture i običaja rackohrvatske zajednice. O umjetničkom opusu govorila je konzulica za kulturu, znanost i obrazovanje mr. sc. Katja Bakija, istaknuvši ljepotu Ivanine slikarske poetike, radost i optimizam koje svojom energijom ovjekovječuje u svom osobnom viđenju svijeta. Izložbu, koja će biti otvorena do 26. ožujka, svečano je otvorila generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, koja je uz ostalo

naglasila kako su vrlo dobri i prijateljski odnosi dvaju naroda, obogaćeni još jednim kulturnim sadržajem. Podsjetimo da je izložba Radost trenutka otvorena u rujnu prošle godine u Galeriji pečuskoga Hrvatskog kazališta, u okviru programa „Pečuh – Europska prijestolnica kulture 2010“, uz posredovanje Gene-

ralnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu. Pošto su potkraj prošle godine slike izložene u prostorijama budimpeštanske Croatice, neprofitnog poduzeća za informativnu, kulturnu i izdavačku djelatnost, izložba je stigla u Kalaču, a kako saznajemo, ona će potkraj mjeseca ili početkom travnja preseliti u Kačmar.

Budući da je Hrvatska samouprava za samo pet godina uspjela oživiti kalačku hrvatsku zajednicu, koja broji stotinjak članova, a čine je većinom doseljeni racki Hrvati iz obližnjeg Bačina i Dušnoka, kao i uvijek do sada, i na Lakomcu su se okupili u lijepom broju, oko 200 gostiju. Došli su i predstavnici Hrvata iz drugih bačkih naselja, iz Baje, Čavolja, Santova, Kačmara i Baškuta.

U prigodnome kulturnom programu s prigodnim recitacijama i pjesmama predstavili su se učenici hrvatske skupine u Katoličkoj ustanovi, pod vodstvom učiteljice Marije Prodan, a nastupili su još pjevački zbor „Pravi biser“ iz Dušnoka, domaći pjevački zbor „Ružice“, koji su izveli nekoliko hrvatskih pjesama, te plesna grupa Bunjevačke zlatne grane iz Baje s podravskim i bunjevačkim plesovima. Za dobro raspoloženje pobrinuo se mohački i vršendski Orkestar „Orašje“, a zabava je potrajala do sitnih sati. Zahvaljujući brojnim sponzorima, upriličeno je i izvlačenje popularne nagradne igre, a glavna nagrada, tjedan dana ljetovanja u pansionu Sándora Kollányia na otoku Viru u Hrvatskoj, pripala je člniku kačmarske Hrvatske samouprave.

Kako smo saznali, sljedeća priredba Hrvatske samouprave grada Kalače, održat će se nakon korizmenog razdoblja, u svibnju, kada se nastavlja niz redovitih hrvatskih plesničica.

S. B.

Programi, priredbe Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti

Iznimno je stalo predstavništvu diplomatske misije Republike Hrvatske u Mađarskoj da za vrijeme Mađarskog predsjedanja Europskom Unijom u nizu događaja, koji su u Budimpešti i općenito u Mađarskoj, da se posebno istakne Hrvatska i hrvatski kulturni sadržaji. Stoga u organizaciji ili suorganizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti ostvaruje se niz kulturnih priredaba:

- izložba Suvremeno hrvatsko kiparstvo 5. travnja u budimpeštanskoj Nacionalnoj galeriji;

- izložba hrvatskoga konceptualnog umjetnika Mladena Stilinovića 21. travnja u Ludwigu muzeju;

- tijekom travnja, u suorganizaciji s hrvatskom zajednicom u Mađarskoj, Spomen-sjednica Miroslavu Krleži;

- zajednički Uskrsni koncert poznate hrvatske etnomuzejnice Lidije Bajuk i mađarske pjevačice Irén Lovász u Matijinoj crkvi;

- za vrijeme službenog posjeta zagrebačkoga gradonačelnika Milana Bandića Budimpešti, potkraj svibnja ili početkom lipnja, postavljanje spomenika velikanu hrvatske književnosti Miroslavu Krleži povodom tridesete obljetnice njegove smrti te u sklopu Srednjoeuropskog festivala dječjih kazališta gostovanje zagrebačkog Kazališta lutaka s mjuziklom „Čarobna frula“ u budimpeštanskom Kazalištu lutaka. Na narečenom festivalu nastupit će i salzburško Kazalište lutaka te će se tom prigodom potpisati sporazum o suradnji triju kazališta;

- pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića i predsjednika Republike Mađarske Pála Schmitta početkom lipnja u Muzeju primijenjene umjetnosti otvara se također vrlo važna izložba iz cjelokupnog fonda samoborskog Muzeja Marton;

- potraj lipnja atraktivna izložba „Izazov kravate“ koja je obišla više europskih i afričkih zemalja;

- predviđeno je predstavljanje knjige autora Dinka Šokčevića, 27. svibnja, na Mađarskoj akademiji znanosti i podržavanje tradicionalne Hrvatske večeri budimpeštanskog predstavništva Hrvatske turističke zajednice.

OGLAS ZA ŠKOLE

Državni tabor hrvatskoga jezika i kulture u Vlačićima na otoku Pagu

Hrvatska državna samouprava (HDS) poziva sve dvojezične hrvatske škole i škole u kojima se hrvatski predaje kao predmet da prijave svoje učenike 5–8. razreda (prijava na temelju pravilnika o polaznicima) za sudjelovanje u Državni tabor hrvatskoga jezika i kulture u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj u Vlačićima na otoku Pagu.

Termin tabora: 19. lipnja–28. lipnja 2011. (10 dana)

Cijena boravka za učenike – udio u troškovima tabora, smještaj, prehrana **20.000 Ft/osoba + 150kuna** cijena izleta.

Prijaviti se možete kod svojih nastavnika. Prijave primamo preko škola.

Prijavnicu treba ispuniti i poslati škola. Važan je redosljed imena učenika jer nakon prijave, zbog kapaciteta Centra i organizacijskih razloga putovanja posebnim autobusima, HDS ima pravo ograničiti broj polaznika. **Rok prijave je do 6. svibnja 2011.** pismeno na adresu:

Hrvatska državna samouprava, 1089 Budapest, Bíró L. u. 24.

Uplata za sudjelovanje bit će u svibnju.

Učenici koji udio ne uplate do određenog roka, također se isključuju!

Nastavnici pratitelji dužni su voditi sekcije i zanimanja po nacrtu tabora.

Pratitelji će se birati po određenom broju djece (deset učenika po jedan pratitelj), prije svega iz škola s većim brojem polaznika u tabor.

Pravilnik o polaznicima:

1. Prijaviti se mogu samo škole gdje se predaje hrvatski jezik ili ustanove koje organiziraju nastavu hrvatskoga jezika.
2. Učenik mora biti uključen u nastavu hrvatskoga jezika (predmetna nastava, kružok).
3. Učenik je sposoban razgovarati, saobraćati na hrvatskom jeziku.
4. Škola treba ispuniti *prijavnicu* (www.horvatok.hu).
5. Ako sudjeluje učenik koji ne udovoljava kriterijima, njegova se škola (ustanova) isključuje iz mogućnosti sudjelovanja iduće godine.

O programu tabora, mjestu okupljanja za polazak i polaska autobusa te sredstvima potrebnim za zanimanja obavijestit ćemo vas nakon vaše uplate.

Naša Hrvatica na čelu županijske ustanove

Katarina Koncer poznata je osoba među Hrvatima u Mađarskoj, uvijek je bila djelatna u društvenom životu manjinske zajednice i kada je bila ravnateljica Središta za kulturu u Letinji, i dok je obnašala dužnost predsjednice Hrvatske manjinske samouprave u istome gradu, bila je zastupnica Hrvatske državne samouprave, te kao aktivna članica Društva Horvata kre Mure. Katarina Koncer lani je izabrana za ravnateljicu Županijske ustanove za prosvjetu i kulturu Zalske županije i u svome djelovanju nastoji osnažiti suradnju preko hrvatske granice uključivši u to i hrvatsku manjinu Zalske županije.

Županijska ustanova od sredine 2009. g. djeluje kao pravni sljednik bivšega županijskog središta za kulturu, bez svog objekta. Ustanova ubuduće želi pomoći mjesne i manjinske samouprave, civilne udruge, udruge za prosvjetu i kulturu, teledomove na način da ih informira o raznim mogućnostima natječaja ili pomaže ih u djelovanju. Poradi toga ustanova je počela prikupljati statističke podatke o civilnim i kulturnim udrugama, odnosno udrugama u županiji. Kako bi napravili bazu civilnog sektora, žele zapisati umjetnike, dramske sekcije, folklorne skupine i druga društva za prosvjetu i kulturu do kraja ožujka. To je vrlo važno i zbog toga što kod nekih natječaja mogućnost kandidiranja imaju samo one udruge koje su registrirane na statističkoj listi.

Katarina Koncer nije slučajno izabrana za ravnateljicu te ustanove, naravno, zbog svoga bogatog iskustva na tome terenu, a i zbog dobrog znanja hrvatskoga jezika. Međimurska županija i Zalska županija još 1994. g. potpisale su dvostrani sporazum radi poboljšanja postojeće suradnje. Katarina će nastojati ojačati suradnju između dvije županije, a u tu suradnju svakako želi uključiti i Hrvate uz Muru. Upravo je na njezin poticaj ustrojen susret predsjednika Skupštine Zalske županije i zamjenika župana Međimurske županije, u Mlinarcima istoga dana kada je priređena predsmotra Međimurske popevke u Keresturu. Županijska ustanova za kulturu i materijalno je potpomagala predsmotru.

Bilo gdje je radila, gđa Koncer nikada nije zaboravila svoje podrijetlo i uvijek je nastojala pomoći svojoj manjinskoj zajednici i, kako reče, to će i nadalje tako biti:

– Nikada nisam tajila svoje podrijetlo, čak sam to uvijek naglašavala i bila sam vrlo sretna kada su mi povjerali i zadatke prekogranične

ne suradnje. Imam poprilično veza preko granice u Hrvatskoj još iz razdoblja u Letinji i svakako ću nastojati intenzivirati suradnju između županija. Mislim da je donje Međimurje vrlo aktivno glede suradnje s pomurskim Hrvatima, a to nije toliko istaknuto u sjevernom dijelu Međimurja, i u tome želim pomoći. Isto tako osim kulturne suradnje tražimo zajedničke točke suradnje u turizmu, gospodarstvu s poduzetnicima.

Inače Katarina djelovanje ustanove zamišlja na dvije crte, s jedne strane želi da ustanova ulazi u javnost na svim manjim područjima županije, da njezini suradnici odlaze na teren, posjete civilnu sferu i nude pomoć u obavljanju raznih zadataka, odnosno da ustanova bude u stalnoj vezi s civilnom sferom i da se njihovi projekti ostvaruju usklađeno. Ubuduće će biti potrebno da se projekti unaprijed dobro isplaniraju za manju regiju, na njih se treba sistematski pripremati, za to treba izgraditi sustav dobrih kontakata, odnosno potrebno je razmišljanje u koncepciji. Druga je crta međunarodna, naravno, suradnja s Hrvatskom. Šomodska, Zalska i Međimurska županija još su 2004. g. utemeljile Euroregiju Mura–Drava, u čijem okviru županijska ustanova kani započeti suradnju na polju prosvjete i kulture u regiji. Prema očekivanjima, u euroregiju će se uključiti i područja iz Austrije (Štajerska) i Slovenije (Pomurje). Ravnateljica smatra važnim i povezivanje s vjerskim zajednicama, naime mnogi se običaji vežu uz vjerske blagdane, pa razne priredbe, obilježavanja povezana su i s crkvom.

Beta

BUDIMPEŠTA – Sukladno odredbama Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, predsjednik Joso Ostrogonac sazvaio je sjednicu Predsjedništva narečenog tijela, koja će se održati u petak, 8. travnja, s početkom u 10 sati, u vijećnici Hrvatske državne samouprave (Budimpešta VIII, Bíró Lajos u. 24). Za sastanak je predložen sljedeći dnevni red: 1. Donošenje odluke o raspisivanju natječaja za ravnatelja Neprofitnog poduzeća Croatica za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost, 2. Članstvo SHM-a, 3. Datum i dnevni red sjednice Zemaljskog vijeća SHM-a.

BUDIMPEŠTA – Ove se godine diljem Europe proslavlja 200. obljetnica rođenja skladatelja Ferenc Liszta. Hrvatski umjetnički plesni ansambl „Luč“ u okviru već viđenih koreografija (Čarolija ritova, Parisova jabuka, Tri bijele vile, Béla Bartók–Endre Ady – Ples jastreba – Sonata za dva glasovira i udaraljke, Kretski djevojački ples i Ludidum Intervallum) postavio na scenu dvije koreografije: Benedictus i Agnus Dei u čast slavnoga skladatelja Liszta. Plesne će koreografije biti prikazane u nedjelju, 10. travnja, s početkom u 17 sati, u kazališnoj dvorani Budimskog vigadóa. Koreograf i redatelj večeri je Antun Kričković, umjetnička asistentica i kostimografkinja je Marija Silčanov Kričković.

Završnica Državnog natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti

U organizaciji Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje Državno natjecanje srednjoškolaca po predmetima (OKTV) već se desetljećima uspješno organizira. Ali posljednjih godina dodatne bodove pri daljnjoj naobrazbi, učenici dobivaju ako je riječ o prijamnom predmetu.

Ove godine u ponedjeljak, 21. ožujka, u Croaticinoj vijećnici održana je završnica Državnog natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti. Poslije prvoga, pismenog dijela, pravo sudjelovanja na završnici, od njih dvanaestero, steklo je šestero gimnazijalaca jedanaestog razreda. Gimnazijalci budimpeštanskog HOŠIG-a Fružina Füzesi, Marko Rus, Renata Velin, mentor je profesorica Mirjana Karagić, gimnazijalci pečuške Hrvatske škole Vjekoslav Blažetin, Jelena Jorgić, Vesna Kovačević, a mentor je profesorica Marta Gergić.

Na samome početku nazočne je pozdravila djelatnica Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje Magda-

lena Šibalin Kühn te izvijestila učenike o pojedinostima nadmetanja. Nakon dobivenih tema natjecatelji su imali vremena pismeno razraditi teme te poslije održati usmeno izlaganje. Njihove je odgovore vrednovao tročlani ocjenjivački odbor, na čelu s predsjednikom prof. Matildom Bölcs i članovima prof. Stipanom Karagićem i dr. Tomislavom Krekićem. Dobivene su teme bile raznovrsne: od hrvatske drame, novele do kronologije hrvatske književnosti.

Izradila: Dijana Kovačić iz Fičehaza

Na kraju završnice Matilda Bölcs čestitala je i zahvalila učenicama te naglasila kako su se odista ozbiljno pripremili na nadmetanje. Ujedno je čestitala i profesorima te naglasila kako se divi njihovome radu, jer se zna da u posljednje vrijeme slabo se čita, ali su ipak uspjeli iz hrvatske književne učenicama preneti sve najvažnije gradivo.

Uime odbora svim sudionicima zaželjela je i nadalje uspješan rad. Zatim je Magdalena Šibalin Kühn izvijestila gimnazijalce da će se službena obavijest o rezultatima završnice natjecanja dostaviti školama u srijedu, a diplome će se uručiti 27. svibnja s početkom u 14 sati u budimpeštanskoj Gimnaziji Móricz.

Kristina Goher

Rezultati završnice Državnog natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti

Po školama dostavljenoj službenoj obavijesti Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje rezultati završnice Državnog natjecanja jesu:

1. Fružina Füzesi (Budimpešta)
2. Marko Rus (Budimpešta)
3. Vjekoslav Blažetin (Pečuh)
4. Vesna Kovačević (Pečuh)
5. Jelena Jorgić (Pečuh)
6. Renata Velin (Budimpešta)

Čestitamo učenicima!

Školski maskenbal

Naš školski maskenbal bio je 21. veljače.

Mnogo smo se igrali. Igrali smo se puno igara. S Monikom smo plesali s balonom na ledima i dobili smo čokolade. Ja sam se spremila u vješticu. Imala sam i metlu.

Glavna nagrada je bila torta i veliki medvjed. Bilo je mnogo djece, roditelja i učiteljica.

Glazba je bila brza i spora. Jeli smo puno slatkiša. Pili smo soka. Trajalo je od tri do sedam sati. Vrlo je bilo dobro.

Veselo i umorno smo otišli kući.

Mirela Galić

uč. 4. r., Hrvatska osnovna škola Santovo

Školski maskenbal

Naš školski maskenbal se održao 21. veljače. Dobro je bilo jer smo trčkarali, mnogo je bilo pića i kolačića. Međuvremeno bili su plesovi s kutijom šibica, ples s balonom i ples na novinama. Ja sam dobio samo balon. Obukao sam se u nogometaša, neki su bili duh i tako dalje. Bilo je mnogo djece, djedova, baka i učiteljica. Bili su moja mama i tata, a bio je i ravnatelj. Poslije je došlo vrijeme za tombolu. Netko je dobio jedanput, netko pet puta, a netko ništa nije dobio. Ja sam dobio balon, pero i olovku. Bilo je spore i brze glazbe. Eto, takav nam je bio maskenbal.

Miroslav Balatinac

uč. 4. r., Hrvatska osnovna škola Santovo

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje, i ove godine u srijedu, 13. travnja, s početkom u 10 sati, u Croaticinoj vijećnici (Budimpešta VI, Nagymező u. 68, I. kat) priređuje se završnica Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa (OÁTV). Poslije prvoga, pismenog dijela, pravo sudjelovanja na završnici steklo je četrnaestero učenika škola s predmetnom i dvojezičnom nastavom. U prvoj, dvojezičnoj kategoriji šestoro, u drugoj petero, a u kategoriji narodopisa trojica učenika.

IV. hrvatski državni malonogometni kup u Mišljenu

Športsko nadmetanje i druženje

U organizaciji Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport Skupštine Hrvatske državne samouprave, u subotu, 26. ožujka, u baranjskome Mišljenu četvrti put zaredom priređen je Hrvatski državni malonogometni kup.

Kao i prethodnih godina, mogli su se prijaviti svi zainteresirani ljubitelji nogometa iz šest županija u kojima su utemeljene županijske hrvatske samouprave i glavnoga grada, momčadi naših naselja odnosno županija, a prijavi li se više momčadi, sukladno pravilniku, određene su kvalifikacije.

Dodjela medalja

Pobjednička baranjska momčad

Na temelju prijava, pozivu su se odazvale sve županije odnosno glavni grad, a nakon odustajanja momčadi Željezne županije, na IV. hrvatskom državnom malonogometnom kupu i ove godine sudjelovalo je šest momčadi. Neke od njih kao reprezentacije svojih županija sastavljene su od igrača više naselja (Baranja, Podravina, Zala), a druge kao naselja koja su zastupala svoje županije (Koljnof kao predstavnik Jursko-mošonsko-šopronske županije, Budimpešta kao predstavnik glavnoga grada, te Dušnok kao predstavnik Bačko-kiškunske županije).

Nakon pristizanja momčadi, sudionici su ždrijebom svrstani u dvije skupine. Tako su se u prvoj skupini nadmetale momčadi Baranje, Podravine i Zale, a u drugoj Bačke, Budimpešte i Jursko-mošonsko-šopronske župa-

nije. Svojom nazočnošću, i sudjelovanjem kao član budimpeštanske momčadi, državni malonogometni turnir uveličao je Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, svojom kockastom majicom promičući naš tjednik Hrvatski glasnik.

Kako je naglašeno pri svečanom otvorenju državnog malonogometnog turnira, glavni su ciljevi priredbe da se okupe momčadi naših hrvatskih regija, da se upoznaju, druže i povezuju u okviru športskog nadmetanja, a da se pri tome što više čuje, njeguje materinska hrvatska riječ. Bila je to prigoda da se opet nađu stari znanci, ali i da se steknu novi prijatelji.

U zatvorenoj dvorani s umjetnom travom, zahvaljujući domaćinima, mišljenskoj Hrvatskoj manjinskoj samoupravi i njezinu pred-

sjedniku Arnoldu Bariću, osigurani su idealni uvjeti za nogomet, ali i druženje. Suci – Branko Kovač (Budimpešta) i Stjepan Golubić (Lukovišće) – nisu imali velikih briga oko suđenja jer je igra tekla u športskom duhu. U prvoj skupini prevladavala je momčad Baranje, uvjerljivo pobijedivši svoje suparnike, prvo Zalu s 3 : 0, a zatim Šomod s 4 : 0, koje su pak u međusobnom susretu odigrale 1 : 1. Tako je uz Baranju, boljom gol-razlikom, poluzavršnicu izborila momčad Zale. U drugoj skupini bilo je do kraja neizvjesno.

Naime Budimpešta i Bačka odigrale su pravednih 2 : 2 iako je oba puta Budimpešta povelala, a Bačka došla do izjednačenja. Nakon toga momčad Jursko-mošonsko-šopronske županije s uvjerljivih 4 : 0 pobijedila je

Drugo mjesto pripalo je bačkoj momčadi

Trećoplasirani su dečki iz Jursko-mošonsko-šopronske županije

Budimpeštanska momčad

Šomođska momčad

Veleposlanik Ivan Bandić i kroz nogomet promiče Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj

Budimpeštu, a momčad Bačke s minimalnom razlikom 2 : 1 momčad Jursko-mošonsko-šopronske županije. Ipak tim rezultatom obje su momčadi izborile poluzavršnicu. Nadmetanje u poluzavršnici bilo je vrlo izjednačeno jer je Baranja s minimalnih 2 : 1 pobijedila momčad Jursko-mošonske županije, a Dušnok je savladao Zalu s 2 : 1. U nadmetanju za treće mjesto, iskazavši više snage i želje za pobjedom, momčad Jursko-mošonsko-šopronske županije uvjerljivo je savladala pomalo umornu zalsku momčad, s visokih 7 : 2, osvojivši tako treće mjesto. Vrlo zanimljivo i neizvjesno bilo je u završnom susretu turnira između Baranje i Bačke, čime je ponovljena lanjska završnica. Nakon vodstva Baranje od 1 : 0, Bačka je uspjela izjednačiti, ali je zgoditkom u posljednjoj minuti susreta momčad Baranje došla do pobjede 2 : 1, osvojivši treći put zaredom Hrvatski državni malonogometni kup.

Stoga je konačan poredak bio ovaj: 1. Baranja, 2. Bačka, 3. Jursko-mošonsko-šopronska županija, 4. Zala, 5. Budimpešta i 6. Šomođ. Uslijedila je završna svečanost i dodjela nagrada, sve momčadi nagrađene su spomenicama i loptama, igrači spomen-medaljama, a tri prvoplasirane dobile su zlatna, srebrna i brončana odličja i pehare.

U pojedinačnoj konkurenciji, za najboljeg vratara nakon prošle godine ponovno je proglašen Blaško Berki (Baranja), za najboljeg igrača Žolt Kalmar (Baranja), a najbolji strijelac s ukupno sedam pogodaka bio je Josip Grubić (Jursko-mošonsko-šopronska županija). Nagrade su im uručili članovi Odbora za kulturu, vjerska pitanja mladež i šport – predsjednik Stipan Balatinac, član Odbora Arnold Barić i voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga.

Dodajmo i malu statistiku dosadašnjih turnira. Prvi kup osvojila je momčad Šomođa, koja je lani bila treća, posljednja tri Baranja, koja je jedanput bila i druga. Budimpešta je po jedan put osvajala drugo i treće mjesto. Bačka je ove godine drugi put zaredom osvojila drugo mjesto. Željezna županija, koja je sudjelovala samo 2009. godine, ima jedno treće mjesto, a Zala, koja je drugi put zaredom na turniru, ali još nije bila na pobjedničkom postolju, dva puta zaredom osvojila je četvrto mjesto. Jursko-mošonsko-šopronska županija koja je na kupu bila treći put zaredom, prvi put ove godine osvojila je brončanu medalju.

Po završetku turnira druženje je nastavljeno u mjesnom domu kulture zajedničkom večerom, zatim i hrvatskim balom u

organizaciji mišljenske Hrvatske manjinske samouprave, a za dobro raspoloženje pobri- nuo se Orkestar „Juice team”.

Sve u svemu, možemo reći da je državni malonogometni turnir opet pokazao da postoji potreba, ali i zanimanje za ovakvim športskim druženjem, nadalje da je Mišljen do sada bio više nego pravi domaćin, s idealnim uvjetima za odigravanje ovakvog turnira, što ne znači da se on ne bi mogao ili ne može prirediti i u drugim regijama. Međutim, budimo iskreni, najviše se postavlja pitanje udovoljavaju li svi postavljenim kriterijima za sudjelovanje – s jedne strane udovoljavaju li članovi momčadi uvjetima znanja hrvatskoga jezika, i s druge, mogu li ravnopravno igrati oni aktivni, registrirani i neaktivni, neregistrirani, amaterski igrači, ili bi se ubuduće to trebalo na neki način ograničiti, ili možda razdvojiti. Svakako preostaje da se za buduće razmotre postavljena pitanja kako bi organizacija mogla biti još uspješnija, a nadmetanje ravnopravnije.

H. g.
Eva Molnar Mujčić

Zalska momčad

Okupljanje Hrvata u Sigetu

SVETI MARTIN NA MURI – U Toplicama Sveti Martin 24. ožujka potpisan je Sporazum o suradnji između Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Ureda za zapošljavanje Republike Mađarske. Sporazum o suradnji potpisali su ravnateljica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Ankica Paun Jarallah i ravnatelj Ureda za zapošljavanje Republike Mađarske Robert Komaromi na završnoj konferenciji pod nazivom Stručna akademija: Iskustva i preporuke u sklopu projekta Suradnja bez granica: Hrvatsko-mađarska stručna akademija za zapošljavanje. Program hrvatsko-mađarske prekogranične suradnje ima za cilj razvijanje ujedinenoga hrvatsko-mađarskog tržišta rada u prekograničnom području. Stoga potpisivanje sporazuma ima iznimnu važnosti u nastavku suradnje. Potpisivanjem ovog Sporazuma o suradnji pridonijet će se boljoj suradnji ne samo između Hrvatske i Mađarske nego će se potaknuti i daljnji napredak u razvoju prekograničnih projekata Hrvatske i Mađarske te ustanova u području rada i zapošljavanja.

FIĆEHAZ – Samouprava toga mjesta, na čelu s načelnikom Ištvanom Tataijem, sjetila se svojim umirovljenih pedagoga koji su onomad mnogo radili na razvijanju kulturnog i društvenog života mjesta. U okviru Dana umirovljenika uza svečani program predana su priznanja nekadašnjim učiteljima: gđi Pókecz i gđi Ždral, Matiji Ždralu (posmrtno priznanje) koji je više desetljeća bio učitelj hrvatskoga jezika u mjestu. Ferenc Merciganj je preuzeo priznanje počasnog građanina sela, koji je već davno otišao iz svoga rodnog mjesta, ali ga ne zaboravlja, svake godine ga potpomaže materijalnim sredstvima i na razne načine.

PETRIBA – Kulturna udruga „Petripske ružice“ započela je s novim projektom, učenjem hrvatskih narodnih plesova. Zasadu se na probi okuplja 10–15 plesača od mladih do umirovljenika. Predsjednica udruge Tünde Szeker nada se da početnički zanos neće splasnuti i da će broj polaznika ostati ili se povećati. Plesne probe vodi Gordana Gujaš.

BIKIĆ – U organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, 19. veljače priređeno je i Bunjevačko prelo u Bikiću, koje je upriličeno u seoskoj športskoj dvorani, a na kojem se okupilo 230-ak gostiju. Nazočne goste i uzvanike uime domaćina i organizatora pozdravila je Marija Petreš Szabó, nakon čega je održan prigodni kulturni program u kojem je nastupila Bunjevačka plesna skupina čavoljske Hrvatske manjinske samouprave čiji su članovi zajedno s malim Bikićanima na početku izveli „bunjevačku himnu“ Kolo igra. Darinka Orčik iz Santova izvela je nekoliko hrvatskih pjesama u pratnji garskog TS „Bačka“, koji je zabavljao okupljene goste, a dobro raspoloženje potrajalo je do sitnih sati.

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Sigeta, i ove je godine priređeno okupljanje tamošnjih Hrvata, onih koji žive u gradu i njihovih mnogobrojnih prijatelja iz podravskih naselja. Naime većina Hrvata u ovome baranjskom gradiću vuče svoje podrijetlo iz Podravine. Okupljanje Hrvata u Sigetu, 12. ožujka, u okviru balskoga raspoloženja okupilo je dvjestotinjak osoba, među kojima su organizatori mogli pozdraviti i sigetskoga gradonačelnika Jánosa Kolonicsa i dogradonačelnika, generalnu konzulicu Ljiljanu

Pancirov, glavnu urednicu Hrvatskoga glasnika Branku Pavić Blažetin, voditelj Ureda HDS-a Jozu Solgu.

Goste su pozdravile predsjednica sigetske Hrvatske samouprave Regina Dudaš i njezina dopredsjednica Žuža Viljevac. Program su dali članovi KUD-a Podravina iz Barče i Mješoviti pjevački zbor sigetskih Hrvata, a za balsko raspoloženje pobrinuli su se svirci KUD-a Drava iz Lukovišća, Orkestar Badel i Tomislav Taradija.

bpb

Dva desetljeća Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj je osnovano 9. junija 1990. u Sambotelu. Na spravišću, po vridni dokumenti i potpisi, bilo je 54 ljudi, od kojih je bilo 45 Gradišćanskih Hrvatov iz svakoga našega sela u kom su živili u znatnom broju Hrvati, po dva županija: u Jursko-mošonsko-šopronskoj i Željeznoj županiji, kako i danas. „Moglo bi se tako konstatirati da je bio to revolucionarni čin. Hrvatski sabor je proglasio 25. junija 1991. suverenom i samostalnom Republiku Hrvatsku. U rezoluciji se očekuju samostalne hrvatske periodike u Ugarskoj, posebne hrvatske radijske i televizijske emisije, nastava na gradišćanskohrvatskom jeziku – dakle na hrvatskom, zapošljavanje hrvatskih svećenikov na fara, kade su u većini Hrvati, suradnja s Gradišćanskimi Hrvati u Austriji i Slovačkoj, zastupništvo u Ugarskom parlamentu, osnivanje krovne organizacije Hrvatov u Ugarskoj itd.” – kako smo to mogli preštati na izložbi, sastavljenoj, prigodom 20. obljetnice krovne organizacije svih Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Naravno, svi zahtjevi i želje još i dandanas nisu ispunjeni! Prvi predsjednik Društva je bio Koljnofac, Franjo Pajrić (1990–1992), potom je na toj dužnosti izabran Plajgorac, Vince Hergović (1992–1996) da bi njega sprovedile na funkciji, židanska profesorica Matilda Böics (1996–2001) i Koljnofka, Marija Pilšić (2001–2010). Od augustuša lanjskoga ljeta na ov peljajući položaj je izabran Čaba Horvath, rodnom iz Gornjega Četara, danas stanovnik Petrovoga Sela, ki je prilikom 20. obljetnice DGHU-a 26. marcijuša, u subotu prvi mogao uputiti pozdravne riči brojnim gradišćanskim gostom, od Bizonje do Petrovoga Sela ter Austrije, Slovačke i Hrvatske.

Pozdravne riči predsjednika Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Čabe Horvatha, prilikom 20. jubileja

Čaba Horvath predaje spomen-plaketu drugom predsjedniku Društva, Vinciju Hergoviću

Dobar dan, dragi Hrvati i Hrvatice!

Drago mi je što vas mogu pozdraviti na obilježavanju dvadesete obljetnice postojanja i djelovanja Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Već ova brojka – dvadeset godina – sama po sebi govori mnogo. A iza nje krije se povijest upornog, predanog i nadasve nesebičnog rada skupine ljudi koji su u pravom i punom smislu riječi radili za dobro svoga malog naroda i u korist građenja njezinih odnosa širom svijeta. Ljudi koji su upravo tada osnovali društvo prihvatili su se teškog i odgovornog zadatka. Možda malo pretjerujem, ali nisam siguran jesu li i sami bili svjesni težine posla što su ga preuzeli. No bilo kako bilo, radili su dobro i uradili su mnogo. I na tome im treba zahvaliti, što ja sada i činim.

Hvala onima koji su među nama, hvala onima koji, nažalost, više ne mogu biti nazočni na ovom programu. Molim vas da se minutom šutnje spomenimo njih. Hvala!

Naša je prisutnost u ovim krajevima posebna zbog više razloga. Prije svega, naša prisutnost je u ovim krajevima dulja od pet stoljeća – pokazatelj je vitalnosti ljudi koji su se ovamo doselili. Kao i svaki početak, ni taj početak naših pradjedova nije bio lak. Neki su možda i odustali i vratili se, ali oni koji su ostali, s vremenom su izgradili ovdje svoj novi dom, razvili život, kulturu, običaje i sasvim se uklopili

u novo životno okružje. Potrebno je istaknuti i to da je hrvatska zajednica ovdje ne samo opstala nego je uspješno očuvala svoj identitet unatoč malom broju pripadnika. Jedna zajednica može biti i treba da sve više bude most, a ne smetnja suradnji i prijateljstvu između naroda i država. Naša udruga pokriva dvije županije, od sjevera do juga ima umalo 200 kilometara. Vrlo je teško koordinirati programe, organizirati putovanja. Udruge u Gradišću žive samostalan život, imaju svoje ideje, planove i, naravno, svoje poteškoće u svakodnevnom radu. Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj ipak treba da ima zadatak da zastupa zajedničke interese, i zbog ovoga ponekad se dogodi da se zajednički interesi ne poklapaju s interesima jedne ili druge udruge ili pojedinaca. Pozivam sve gradišćanske Hrvate u Mađarskoj i izvan naših granica na suradnju, da se organizira jedna velika civilna udruga koja pokriva Austriju, Češku, Slovačku i Mađarsku. Smatram međutim potrebnim reći da glavne zadatke u tom pogledu ostaju na nama. Mislim na slogu u zajedničkom radu, na određivanje jasnih i provedivih ciljeva, na dobru suradnju s tijelima lokalne samouprave odnosno tijela državne vlasti, kao i na suradnju s udrugama drugih nacionalnih manjina i hrvatskog naroda. Dosadašnji uspjesi i današnje okolnosti u kojima se možemo kao manjina slobodno razvijati daju nam čvrst temelj za budući život. Treba istaknuti da sam optimist našeg opstanka jer je jedina omladinska udruga koja funkcionira u Gradišću. Mislim, imat ćemo takve osobe koje će preuzeti naš rad i očuvati identitet gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj. U današnjem programu ćete čuti kako se organizirala naša udruga, kratak pregled povijesti dvadeset godina. Izložba, koju smo sastavili i želimo pokazati na što više mjesta, sažetak je ovih minulih godina. Kulturni program pokazuje šarolik kulturni život naših udruga, nažalost, svi naši amaterski umjetnici se ne mogu predstaviti, ali ćete dobiti pregled njihova rada. Dopustite mi na kraju da nam svima srdačno čestitam ovu važnu obljetnicu i zaželim uspjeh u provedbi budućih dobrih projekata i pothvata. Hvala!

Neka živi ča je naše!

„Ja mislim da je društvo djelalo jako dobro do 1994. ljeta, kad su se utemeljile manjinske samouprave, a tim manjinskim samoupravama je automatski slišio i pinez ki se j' dostao od državnoga proračuna, a situacija se je priminila. Dokleg smo na početku bili jako složni, tu složnost danas ne vidim. Stalno bi morali misliti na to: sloga je moć!

Ča će biti s našimi dvojezičnimi školami (Petrovo Selo, Bizonja, Koljnof), to sam Bog zna. Kade su učitelji(ce), nastavniki ki čedu našu dicu podučavati dvojezično? Ja vam željim dobro zdravlje, neka živi ča je naše!“

(Odlomak iz pisma prvoga predsjednika Društva Franja Pajrića)

Kad se slavi Gradišće...

Gradišćanski Hrvati su za jedno otpodne okupirali Županijski kulturni i omladinski centar u Sambotelu 26. marcijuša, u subotu. Bilo je to ne samo dostojno slavlje okrugloga jubileja Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, nego i davanje časti onim ljudem ki su krez toliko ljet rinuli naša regionalna kola, ki su se niz ljet nesebično i marljivo zalagali za naše cilje: pred svim za očuvanje i njegovanje hrvatskoga jezika, identiteta i kulture u ovom zapadnom kutu Ugarske. Iako bi DGHU po pravom jur lani morao svečevati svoj rođendan, pokidob je osnovano 9. junija 1990. ljeta, minjba u peljačtvu, registriranje novih kotrigov ter jesenski izbori su nasilili predsjedništvo da se prikhiti na ovo ljet ova proslava. A kad se slavi, slavi se, temeljito i pošteno. Tako je to u Gradišću. Pogledom u prošlost, hrabrimi zaufanji, očekivanji, što nalize budućnost.

Spomen-plaketa je uručena i prof. Matildi Bölcs, trećoj predsjednici Društva

„Mi svi dobro znamo da samo s ljudi, samo s vami, pomoćnici i simpatizanti je bilo moguće bilo ku priredbu organizirati ili prirediti. Zato ove nagrade su i vaše, dragi prijatelji. Ove nagrade i vas cijenu ki ste se trudili i vrimenta aldovali za naše hrvatstvo.“

(Geza Völgyi st.)

razlogov. Naša najbitnija zadaća je očuvanje materinskoga jezika, naših škol, naših ustanovov tamo kade ih imamo. Svim onim ljudem ki su danas ovde, a i onim ki ne moru biti med nami, velika hvala jer oni su zapravo temelj opstanka Hrvatov u Ugarskoj!“ Predsjednik skupščine Željezne županije Ferenc Kovács je dospio na slavlje sa svečanoga prijema delegacije iz Sisačko-moslavačke županije i nije samo čestitao Društvu, nego je predao i spomin-plaketu Augustina Pavla petroviskomu Petru Škrapiću, dugoljetnomu peljaču HKD-a „Gradišće“, ki to nije mogao prikzeti na županijskoj proslavi 15. marcijuša. Željko Kardaš, predsjednik skupščine Sisačko-moslavačke županije, s iskrenim srcem je čestitao na ovoj obljetnici Gradišćancem, kod kih je prvi put gostovao ovoga vikenda. Stanko Horvat, predsjednik Hrvatskoga kulturnoga društva iz Austrije, i Zlatka Gieler, predsjednica Znanstvenoga instituta Gradišćanskih Hrvatov u Austriji, kot dugoljetni poznaniki i sudjelaci

Četvrta predsjednica je bila Marija Pilšić, i njoj je pripalo priznanje

U svečanoj dvorani MMIK-a na početku programa su uz tamburaški glas muzičkoga sastava HKD-a „Veseli Gradišćanci“ iz Unde otpjevane redom ugarska, gradišćanska ter hrvatska himna, pred pol jezero Gradišćancev iz trih držav, a i pred petočlanom delegacijom iz Siska. Na svetačnosti časni gosti ki nisu posebno čestitali slavljenu i pozdravili plenum su bili Martin Išpanović, glavni savjetnik Ministarstva pravosudja, Štefan Kolosar, predsjednik Hrvatske samouprave u Jursko-mošonsko-šopronske županiji, Ladislav Gujaš, predsjednik Društva Horvati kre Mure, dr. Karlo Gadanji, prorektor Sveučilišnoga centra Savaria, i Juraj Cvečko, bivši predsjednik Hrvatskoga kulturnoga saveza u Slovačkoj. Za pozdravnimi riči predsjednika Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Čabe Horvatha, došli su brojni govorniki na red da čestitaju i podilu svoje mišljenje sa svečanom publikom. Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, je istaknuo da „mnoge stvari su krenule iz Gradišća, mnoge stvari su još i danas u Gradišću. Vlade idu, vlade dojdju, ali mi Hrvati pokušavamo opstati jer su to i naši preci učinili u brojni regija Ugarske, svagdir kade nek živu Hrvati.“ Ujedno je pozvao na složnost i spašavanje svih vridnosti što je i naša zajednička dužnost. Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, je uz ostalo rekao: „Prije dvajset ljet kad se je dočulo da će Gradišćanci organizirati svoju civilnu udругu, to baš nije bila moda u Ugarskoj. Oni su med prvimi to učinili. Vidi se da je kriza jer Vlada nam je dala ovo ljet o tri puta manje sredstav nego prošlo ljet, znamo zbog kojih

su pozvali daljnem razvijanju naših društav pod starim geslom «Sloga je moć!» Franjo Grubić, predsjednik Odbora za manjine u

Govorite barbarskim jezikom...

„Južnoslavenska ideologija po svaku cijenu Hrvatima zapadnougarskoga prostora kani poremetiti osjećaj privrženosti prema drevnim korijenima. Ta se južnoslavenizacija nastavlja čak do 1990. g. Npr. nekadašnji legendarni generalni sekretar DSJS-a pred petsto Hrvata u Četaru kaže: Vi svi morate naučiti književni srpskohrvatski jezik, ovaj kojim vi govorite nije naš, to je „kutyanyelv“. Koliko se ta zapostavljenost i omalovažavanje mjesnih hrvatskih govora ukorijenilo u nas, dokaz je da je 1993. godine – dakle u najnovijoj našoj eri – jedna poznata pjesnikinja u svome napadu protiv mladog Gradišćanca iz Sambotela rekla: „Vi, gospodine, ne znate ni hrvatski, govorite barbarskim jezikom...“ A na tom, hvala Bogu živom jeziku, unatoč njegove izoliranosti u prošlosti, gradišćankohrvatski književnici i znanstvenici i danas pišu vrijedna djela.“

(Odlomak iz govora dr. Mije Karagića)

Dolnjopuljansko kolo u izvedbi tancošev iz cijeloga Gradišća

skupščini Jursko-mošonsko-šopronske županije, je tvrdio da dokle su nas granice razdvajale, malo je bilo mogućnosti, a sad imamo jedinstvenu šansu za skupnu suradnju i za još bolje povezivanje sa susjedi, prijatelji i braća. Štefan Krizmanić, predsjednik Hrvatske samouprave Željezne županije, pak je nabrajao naše skupne neprijatelje u kipu asimilacije i globalizacije i naglasio je da Gradišćanci

ne bi mogli pet stoljeća opstati ako ne bi nosili u sebi zdrav nacionalizam. Prije dodjeljenja spomin-plaketov zaslužnim članom Društva, preštamano je pismo Katarine Fuček, predsjednice Hrvatske matice iseljenika. Čaba Horvath je uručio društveno priznanje bivšim predsjednikom DGHU-a, tako Franji Pajriću (ki nije mogao biti nazočan na slavlju zbog zdravstvenih problema), Vinciju Hergoviću,

Matildi Böles i Mariji Pilšić. Tajniku Društva ki je od samoga početka 16 ljet dugo u ovoj funkciji Gezi Völgyiju st. takaj je predana plaketa za njegovo 20-ljetno administrativno, fotografsko i dokumentarno djelovanje u ovom Društvu. Pismo Franja Pajrića s posebnim osvrti na važne događaje u prošlosti DGHU-a a i svojimi kritičnim misli je preštamao Andraš Handler. Mijo Karagić ki je vridni svidok bio od štartanja DGHU-a, je nam servirao sve nezgode, omalovažavanja čim su hteli Gradišćanske Hrvate i unutar hrvatske zajednice zničiti i obrisati s karte, ali nije šparao ni pohvalami:— *Danas ako realno gledamo na početke našega samoorganiziranja, svi možemo biti zahvalni što su gradišćanski Hrvati u tim povijesnim trenucima imali poštenu, realnu viziju o povezivanju i budućnosti svih Hrvata u ovoj zemlji. Za sve to moramo im reći jedno veliko hvala! Nije slučajno što je i I. kongres Hrvata u Mađarskoj održan baš u Sambotelu, na kojem je utemeljena prva naša krovna udruga Savez Hrvata u Mađarskoj. Bilo je to istodobno priznanje i Hrvatima Đursko-mošonsko-šopronske i Željezne županije. Geza Völgyi st. kot i odlikovani tajnik obratio je pažnju na odličnu organiziranost Gradišćanskih Hrvata, a svoj govor je završio s citatom od Franja Pajrića st. iz 1992. ljeta: „Nekate misliti da će nam biti laglje ali bolje, dotleg nas bude Hrvatov, morat ćemo se boriti!“*

Časni gosti na otvaranju izložbe

Koljnofske „Golubice“

Čestitke od ravnateljice Hrvatske matice iseljenika Katarine Fuček

Poštovani predsjedniče Horvath, dragi prijatelji – članovi Društva!

S osobitim zadovoljstvom upućujem vam najsrdačnije čestitke povodom dvadesete godišnjice uspješnog djelovanja *Društva Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj*. Vaši su kulturni, obrazovni te folklorni programi tijekom desetljeća ostvarili izniman doprinos razvitku hrvatskoga kulturnoga identiteta, te posebno očuvanju materinskoga jezika među svim Hrvatima u zapadnoj Mađarskoj.

Uz inicijative i programe koje je vodio vrijedni prvi predsjednik vašega Društva Franjo Pajrić kao i njegovi suradnici i nasljednici – odrastali su naraštaji hrvatske djece i mladih učeći hrvatske narodne pjesme i plesove uz tamburicu kao i jezik svoga naroda. Vaša značajna obljetnica zaokružuje jedno zgusnuto povijesno razdoblje, nakon

demokratskih promjena u srednjoj Europi devedesetih prošloga stoljeća, u kojem ste kroz vaše pojačane aktivnosti uspjeli znatno poboljšati kvalitetu kulturnoga i društvenoga života unutar većinskoga domicilnoga društva na dobrobit svih hrvatskih obitelji u zapadnoj Mađarskoj. *Društvo Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj* kroz dva desetljeća svog uspješnog djelovanja u hrvatskoj manjinskoj zajednici u Mađarskoj bilo je temelj kako društvenog tako i svekolikog kulturnog te prosvjetnog života na tim panonskim prostorima.

Želeći svima vama još mnoge godine zajedništva u njegovanju hrvatskoga društvenog i kulturnog nasljeđa i napredak hrvatske manjinske zajednice u okrilju Republike Mađarske, čestitam uime Hrvatske matice iseljenika i u svoje osobno ime vašu jubilarnu dvadesetu obljetnicu.

Prisički par

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj svenek je smatralo da mora poticati kulturni žitak u naši seli, uspostaviti veze i sa starom domovinom ter s Gradišćanci prik granic. Zahvaljujući i tom nastojanju naša su brojna kulturno-umjetnička društva po kvalitetu na visokom nivou i na mnoga mjesta, posebno izvan granic, su bila na prijedlog DGHU-a pozvana. Zbog čega moremo biti gizdavi mi Gradišćanci, vridno su prezentirali u rođendanskom programu igrokazači, folklorasi, tamburaši i pjevači. Glamurozni folkfest poslije dužičkoga govornoga dijela je bio osvježenje ter komu kako, uzrok za smijanje i veselje.

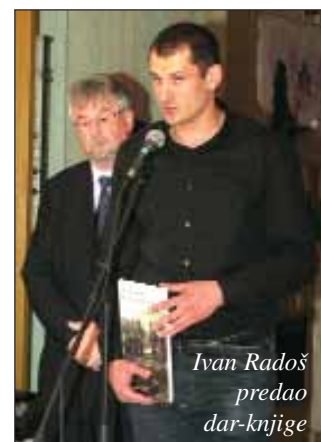
U prvom bloku su nastupali Laslo Škrapić i Zoltan Kurcz, odlični glumci petroviskoga Igrokazačkoga društva, s dijalogom na temu Viagre, iz pera Joška Weidingera. Sambotelski mišani zbor Djurdjice ki se je navježbao i pri snimanju CD-ploče s petroviskim tamburaškim sastavom Koprive, u ovoj novoj kooperaciji je nam odjačio nekoliko gradišćanskih jačak. Petroviski svirači su potom i samostalno zaguslali. Ženska klapa Golubice, u prekrasnoj koljnofskoj nošnji i zvanarednim jačenjem je odzela dah svim gledateljem. Zadnja i najatraktivnija scena je svakako bila dolazak folklorashev na binu. Mladi pari, tan-

Sambotelski mišani zbor Djurdjice

Hrvati iz Staroga Grada i Kemlje

*Ivan Radoš
predao
dar-knjige*

čoši iz svakoga gradišćanskoga sela u okviru modne revije su nas peljali najprvo prik narodnih nošnjev od sjevera do juga Gradišća, a kasnije su se mogli kušati i fanjski kolači, koji su kot dekoracija kinčili pozornicu, dokle su vlasnici plesali. Zasluga je Štefana Kolosara iz Unde da je skupaskovao ovu centralnu gradišćansku folklornu grupu za ovu priliku, pri koreografiji Dolnjopuljanskoga kola od Jelke Perušić. U auli MMIK-a potom je potpredsjednik Društva Andraš Handler otvorio izložbu, ku su na osnovi dokumentacije ter fotografijov Geze Völgvia st. i Timee Horvat sastavili dr. Šandor Horvat i Estera Šarkić. Iz osam tematskih krugov (Društvo, Naša sela, Crikva, Čuvarnice i škole, Omladina, Prikgranične veze, Kultura,

Društva za hrvatstvo) nastalo je jedanaest plakatov. Sa sisačko-moslavačkom delegacijom je dospio u južno Gradišće suradnik i mladi povjesničar Ivan Radoš, ki je u zastupničtvu zagrebačkoga Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskoga centra Domovinskoga rata ne samo čestitao slavljenikom, nego je predsjedniku Društva i darovao sva dosadašnja izdanja spomenutoga instituta.

Boris Golubičić drugi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti je bio „zadnji čestitar“ službenoga programa. Uz pilo i jilo kasno do večeri se je družilo Gradišće s dragimi prijatelji iz Austrije, Slovačke i Hrvatske.

Prilog sastavila: *Timea Horvat*
Slike: *Timea Horvat i Petar Tyrnan*

*Izložba je sastavljena
na različite teme*

Tamburaški sastav HKD „Veseli Gradišćanci“ iz Unde